

Муҳаррамоте, ки аксари
мардум нисбати он
бепарвои кардаанд

< Тоҷикӣ - Tajik - الطاجيكية >

Муҳаммад Солиҳ Ал-
Мунаҷҷид

Тарҷума: Дорул-ислом тоҷикӣ

محرمات استهان بها كثير من الناس

محمد صالح المنجد

ترجمة: دار الإسلام الطاجيكي

Муқаддимаи муаллиф

Худованди мутаъол корхоро фарз намуда ва барои касе ҷоиз нест, ки онҳоро зоё (аз байн бурдан, несту нобуд кардан) ва ҳадди мушаххасе намуда, ки ҳеҷ касе набояд аз он бигзарад ва ҳамчунин чизхоро ҳаром гардондааст, ки ба ҳеҷ касе ҷоиз нест ба онҳо даст бизанад (ё аз он истифода барад).

Ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

«مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ حَلَالٌ وَمَا حَرَّمَ فَهُوَ حَرَامٌ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ عَافِيَةٌ فَاقْبَلُوا مِنَ اللَّهِ عَافِيَتَهُ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ نَسِيًّا. ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ [مريم: 64]» رواه الحاكم 2 / 375.

“Он чиро Худованд дар Қуръон ҳалол гардонид, ҳалол аст ва он чизеро, ки ҳаром гардондааст, барои ҳамеша ҳаром аст, ва он чи аз он сукут (хомуш) кардааст офият аст, пас офияти Худовандро бипазиред, зеро Худованд фаромушкор набуда ва сипас ин оятро тиловат намуданд: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾”
 “Ва парвардигорат фаромуш кор набуда (ва нест)”.
 (Сураи Марям, ояти 64). Ривояти ал-Ҳакоким (2/375).

Муҳаррамот худуди Илоҳӣ ҳастанд, чуноне ки мефармояд:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾ [البقرة: 187]

«Ин ҳудуд ва марзҳои Илоҳӣ аст, пас ба онҳо наздик нашавед».

Сураи Бақара, ояти 187

Худованди мутаъол касеро, ки аз ҳудуди ӯ таадди (бигзарад) ва муртакиби ҳаромҳо шавад, ингуна таҳдид намудааст:

﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ

مُهِينٌ ﴿١٤﴾ [النساء : ١٤]

«Ба ҳар кӣ аз Худову расулаш фармон набарад ва аз аҳкоми ӯ таҷовуз кунад, ӯро дар оташ дохил кунад ва ҷовидон дар он ҷо хоҳад буд ва барои ӯст азобе хоркунанда».

Сураи Нисо, ояти 14

Парҳез ва дури аз ҳаромҳо яке аз воҷиботи шаръӣ аст, зеро Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) мефармояд:

«مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَافْعَلُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ» مسلم

كتاب الفضائل 130.

“Ҳар он чи шуморо аз он наҳй кардам, ва он чи шуморо ба он амр кардам то тавони худ онро анҷом диҳед”.

Муслим китоби ал-Ҷазоил 130

Гохҳо дида мешавад бархе аз ҳавопарастон ва шахсоне, ки шахсияти заиф доранд ва он қадар илме

надоранд ба шунидани (калимаи) ҳаромҳо ҳашмигин ва ғазаб карда мегуянд:

"Шумо, ки чизеро боқи нагузоштед ҳамаро ҳаром кардед, моро хаста кардед, зиндагиро бар мо талх кардед, моро ба танг овардед, сухани дигаре чуз ҳаром барои гуфтан надоред, дин сода аст ва ба ин сахтиё, ки шумо мегуед нест, Худованд ғафуру раҳим аст".

Ба чунин шахсон меғӯям: Худованди мутаъол ҳукм мекунад ба он чизе ки $\bar{U}$ бихоҳад ва касе нест, ки аз ҳукми $\bar{U}$ эрод (айб) бигирад ва $\bar{U}$ ҳаким ва ҳабир аст. Ҳар чиро $\bar{U}$ бихоҳад ҳалол мегардонад ва он чиро бихоҳад ҳаром қарор медиҳад. Яке аз усул (шартҳои) бандагии Худованди мутаъол ин аст, ки ба ҳукми $\bar{U}$ комилан розӣ ва таслим бошем.

Аҳкоми илоҳи ҳамаги аз илм, ҳикмат ва адли $\bar{U}$ сарчашма мегирад, ва беҳудаву бемуҳтаво нест, Худованд мефармояд:

﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَتِهِۦٓ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

﴿[الانعام: 115]﴾

«Фармони мо содиқона ва одилона анҷом мепазирад, ҳеч касе наметавонад фармонҳои моро дигар гуна кунад ва Худованд шунаво ва доно аст».

Сураи Анъом, ояти 115

Худованди мутаъол дар Куръони карим қонун ва қоидаҳое, ки бар асоси он чизҳоро ҳалол ва ҳаром мегардонад баён кардааст.

Пас мефармояд:

﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾ [الاعراف: ١٥٦]

«Покизаҳоро барояшон ҳалол менамояд ва нопокиҳоро бар онон ҳаром месозад».

Сураи Аъроф, ояти 156

Ҳалол ва ҳаром гардонидани чизҳо танҳо ҳаққи Худованди мутаъол аст, ва агар шахсе даъвои онро кунад, ки худаш ва ё шахсе дигар низ ихтиёри ҳалол ва ҳаром карданро дорад, кофир гашта ва аз дини ислом хориҷ мешавад.

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ﴾ [الشورى: ٢١]

«Оё мушрикони бутонест (маъбудҳо), ки дине барояшон овардаанд, ки Худо рухсати онро наодоаст?».

Сураи Шӯро, ояти 21

Бинобарин барои ҳеҷ касе ҷоиз нест, ки дар бораи ҳалол ва ҳаром сухан бигӯяд, магар олимоне, ки бо китоб (Қуръон) ва суннати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ошнои доранд, ва Худованд аз сухан гуфтан бидуни илм дар бораи ҳалол ва ҳаром бо

шиддат ва бо таъкид манъ фармудааст, чуноне, ки мефармояд:

﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ [النحل: 116]

«Ва бахотири чизе, ки танҳо бар забонатон меравад, дуруғ нагуед ин ҳалол асту он ҳаром, ва дар натиҷа бар Худованд дуруғ бандед».

Сураи Наҳл, ояти 116

Ҳаромҳои қатъи (қатъан ва тамоман ҳаром аст) дар Қуръон ва Ҳадис баён шудааст масалан ин оят, ки Худованд мефармояд:

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَقَ﴾ [الانعام: 101]

«Бигӯ: «Биёед, то он чиро, ки Парвардигоратон бар шумо ҳаром кардааст, бароятон бихонам. Ин ки ба Худо ширк наёваред! Ва ба падару модар некӣ кунед! Ва аз бими фақири (камбағалӣ) фарзандони худро накушед!».

Сураи Анъом, ояти 151

Дар ҳадисҳо низ бисёре аз муҳаррамот баён шудааст, монанди ин ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) мефармояд:

"إن الله حرم بيع الخمر والميتة والخنزير والأصنام". [رواه أبوداود 3486 وهو في صحيح أبي داود 977]

“Худованд фурухтани шароб (арақ), мурдор (ҷасади мурдаи бӯйгирифтаи ҳайвон, ҳайвони худмурда), хуг ва бутҳоро ҳаром гардондааст”.

Ривояти Абу Довуд 3486, ва ин дар саҳиҳи Абу Довуд 977

Ва низ мефармояд:

[إن الله إذا حرم شيئاً حرم ثمنه". [رواه الدارقطني 7/3 وهو حديث صحيح]

“Ҳаргоҳ Худованд чизеро ҳаром гардонид, пуле, ки аз он бадаст меояд низ ҳаром мегардад”.

Ривояти Дор Қутни 3/7, ва ин саҳеҳ аст

Гоҳе дар бархе аз оятҳо муҳаррамоте аз як навъ зикр мегардад, монанди ин, ки Худованд хӯроқҳои ҳаромро дар ин оят ингуна зикр намудааст:

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ﴿٣﴾﴾ [المائدة: ٣]

«Ҳаром шуд бар шумо (Хурдани гӯшти) мурда ва хун ва гӯшти хук ва ҳар ҳайвоне ки ба ҳангоми куштаниш номи дигаре чуз Оллоҳро бар ӯ бигӯянд ва он чӣ хафа шуда бошад (буғи карда куштан) ё бо шиканҷа ва калтак кушта шудаанд ё аз боло дарафтода бошад ё ба шохи ҳайвоне дигар бимирад ё даррандагон аз он хӯрда бошанд, ғайри он ки забҳаш кунед. Ва низ ҳар чӣ бар пой бутон забҳ

шавад ва он чӣ ба воситаи тирҳои қимор қисмат кунед».

Сураи Моида, ояти 3

Ва дар ояти дигар занҳоеро ки никоҳ бо онон ҳаром аст, ингуна баён кардааст:

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾ [النساء: ٢٣]

«Модаронатон ва духтаронатон ва хоҳаронатон ва аммаҳоятон ва холаҳоятон ва духтарони бародарон ва духтарони хоҳаронатон ва заноне ки шуморо шир додаанд ва хоҳарони шириятон ва модарони занонатон бар шумо ҳаром шудаанд».

Сураи Нисо, ояти 23

Ва дар ҷои дигар муомалоти ҳаромро баён намуда мефармояд:

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ [البقرة: ٢٧٥]

«Худо хариду фурӯшро ҳалол ва риборо ҳаром кардааст».

Сураи Бақара, ояти 275

Худованди меҳрубон чизҳои покизаи гуногун ва бисёреро барои мо ҳалол гардонидаст ва ба сабаби бисёр буданашон онҳоро нашуморидааст, аммо чунки муҳаррамот маҳдуд ва андак ҳастанд онҳоро

шуморид ва муфассалан баён намудааст, то онҳоро бишиносем ва аз онҳо парҳез намоем.

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَقَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ [الانعام: 119]

«(Худо) чизҳоеро, ки бар шумо ҳаром шудааст, батафсил баён кардааст, ғайри он гоҳ ки ночор гардед».

Сураи Анъом, ояти 119

Аммо чизҳои покизаро иҷмолан ҳалол қарор дода ва фармудааст:

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ كُلُّوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا﴾ [البقرة: 168]

«Эй мардум, аз он чизҳои ҳалолу покиза, ки дар замин аст, бихӯред...».

Сураи Бақара, ояти 168

Худованди мутаъол бино ба раҳмати худаш ҳалол будани чизҳоро асл қарор додааст, магар ин ки далеле барои ҳаром будани он вучуд дошта бошад ва ин нишонаи карам ва осонгирии Худованд ба бандагонаш аст. Пас барои мо лозим аст, ки аз ӯ итоат намуда ва ситоишу сипоси ӯро ба ҷо орем.

Бархе аз мардум агар муҳаррамот барои онҳо шуморида ва бо тафсил баён шавад аз ҳукмҳои шаръи батанг меоянд, ва ин нишонаи заъфи имон ва андак будани фаҳм ва дарки динии онон аст. Оё барои қонег шуданашон, ки дин осон аст, мехоҳанд

тамоми навъҳои чизҳои ҳалол барояшон шуморида шавад? Оё меҳоҳанд, ки тамоми чизҳои пок ва ҳалол барояшон яқояк ном бурда шуморида шавад, он гоҳ бовар мекунад, ки дин зиндагии ононро талх ва саҳт насохтааст? Оё меҳоҳанд, ки ба онҳо гуфта шавад: гушти шутур, гов, гусфанд, харгуш, оху, бузи куҳи, мурғ, кабутар, мурғоби ва шутурмурғ ва ғайра ҳалол аст ва ин ки малах ва моҳии худмурда ҳалол аст?

Тирабор, сабзавот, мевачот, ва ҳамаи донагиҳои муфид ҳалол аст?

Об, шир, асал, равған, сирко (уксус) ҳалол аст?

Намак ва дигар баҳорот (дегафзор, чошнӣ, навъе аз қаламфур) ҳалол аст, истифода аз чӯб, оҳан, қум, санг, пластик, шиша ва резин ҳалол аст, ва ин, ки савор шудан бар ҳайвон, мошин, қатора, кишти ва ҳавопаймо ҳалол аст. Истифода бурдани кондитсионер, яхчол, либосшуи, осёб, гуштмайдакунак, кузаи обмева ва дигар лавозимот ва инчунин лавозимоти тиббӣ, муҳандисӣ, ҳисобкунӣ, расд ва фалакӣ, сохтмонӣ ва баровардани об, нефт ва маъданҳо, ва ширин карданӣ об ва чопу истифода бурдан аз компютерҳо ҳалол аст.

Пушидани либосҳои пахтагӣ, карбосӣ, катон, пашмӣ, мӯй ва пустиҳои пок, нилон ва ғайрҳо ҳалол аст.

Никоҳ, хариду фуруш, кафолат (замонат) ҳавола, иҷора, ҳирфаҳо ва корҳои монанди начҷорӣ, оҳангарӣ, миконикӣ ва чупонӣ ҳалол аст?

Оё агар бихоҳем ҳамаи чизҳои ҳалолро бишуморем ба поён хоҳем расид? Пас чаро ингуна мардум мутаваҷҷеҳ нестанд?

Аммо ин, ки мегуяед дин сода аст, ҳақиқате аст, ки меҳоҳанд аз он истифода кунанд, маънои сода будани дин ин нест, ки ҳукмҳои дин мутобиқи хоҳишоту хостаҳо ва ҳавои нафси онон бошад, балки ба хоҳири аҳкоми содда ва рухсатҳое, ки дар шарияти исломӣ вуҷуд дорад аст. Пас анҷом додани корҳои ҳаром ба баҳонаи сода будани дин бо амал кардан бо рухсатҳои шаръӣ ва осониҳо тафовути бисёре дорад. Рухсатҳо монанди чамъ ва қаср хондани намоз ва рӯза нагирифтани дар сафар, масъум бар мӯза барои муқим як шабона рӯз ва барои мусофир се шабонарӯз, таяммум кардан барои шахсе ки узр дорад барои истифода аз об, чамъ хондани намоз ҳангоми бемори ва ё борон, нигоҳ кардан ба зани бегонае ки қасди издивоҷ бо вай дорад, ихтиёр доштани шахсе дар адои каффори ямин бо озод кардани ғулом ё таъом додани 10 мискин ва ё либос додан ба онҳо ва хурдани ҳайвони худмурда дар ҳолатҳои зарури ва дигар рухсатҳо ва осониҳо аз чунин қабил.

Илова бар он чи гузашт мусалмон бояд бидонад, ки дар ҳаром шуморидани ҳаромҳо низ

ҳикматҳое дорад, масалан ин, ки Худованд бандагонашро меозмояд, ки чигуна амал мекунад ва инчунин шахсони итоаткунанда ва фармонбардорро аз гунаҳкор ва саркаш шинохта шавад.

Яке аз вижагиҳое, ки биҳиштиёнро аз дӯзахиён имтиёз ва бартарӣ медиҳад ин аст, ки дузахиён бар шаҳватҳо ва хоҳишоти нафсоние, ки дӯзахро пушидаанд, амал карданд, аммо биҳиштиён саҳтиҳоро, ки ба он биҳиштро пушидаанд, амал намудаанд ва агар ин имтиҳон ва озмоиш намебуд шахсони итоаткунанда аз шахсони гунаҳгор ва саркаш мушаххас намегашт. Муъминон саҳтиҳои фармонҳои шаръиро бо назари савоб ва умеди подош менигаранд ва ба хоҳири расидан ба ризогии Аллоҳ ба фармонҳои шаръӣ амал менамоянд, ва бинобарин машаққатҳо барои онҳо осон мегардад. Аммо мунофиқон бо як таассуф ва ранҷу норозиги ба аҳком менигаранд ва барои ин фармонҳо ва аҳкоми шаръӣ бар онон гарон меояд ва тоату бандаги барояшон саҳт мегардад.

Муъмини мутӣ ва фармонбардор бо тарки ҳаромҳо ба ҳаловати васфношидани даст меёбад, зеро ҳар гоҳ шахсе ба хоҳири Худованд чизеро тарк намояд Худованд дар ивази у чизи беҳтар ва боарзиштар иноят мекунад ва ҳаловати имонро дар дилаш эҳсос менамояд.

Хонандаи гиромӣ дар ин рисола шуморае аз муҳаррамотеро хоҳед ёфт, ки дар шарияти исломӣ

ҳаром қарор дода шудаанд, ва далели ҳаромбудани онҳоро низ аз Қуръон ва суннат овардаам, ва ин ҳаромҳо аз амалҳои аст, ки мутассифона дар миёни мусалмонон ривоч ёфта ва иртиқоб (амал кардан) ба онҳо ом гаштааст. Ва танҳо ҳадаф аз баён он корҳо, хайрҳои ва насиҳат аст. Аз Худованди мутаъол мехоҳам, ки ман ва бародарону хоҳарони мусалмонамро ҳидоят кунад ва ба ҳама тавфиқ диҳад, ки бар ҳудуди Илоҳӣ биистем ва аз он таҷовуз нанамоем. Ва моро аз ҳаромҳо ва бадихо ҳифз намояд, бегумону бешак Ў беҳтарин ҳифзкунанда ва бораҳмтарини раҳмкунандагон аст.

Муҳаммад Солеҳ ал-Мунаҷҷид

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

Ширк:

Ширк мутлақан бузургтарин кори ҳаром дар шариати исломӣ аст, зеро Абубакра (р.з) меғӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) (то се бор) фармуданд:

"ألا أنبئكم بأكبر الكبائر (ثلاثا) قالوا قلنا بلى يا رسول الله، قال: الإشراف بالله.. متفق عليه البخاري / رقم 2511

“Оё шуморо аз бузургтарин гуноҳи кабира огоҳ насозам? (се маротиба) Гуфтанд: Бале, эй Расули Худо, Он ҳазрат фармуданд: “Он (бузургтарин гуноҳ) ширк ба Худованд аст”.

Муттафақун алайҳи, Бухорӣ, 2511

Ҳар гуноҳеро имкон дорад, ки Худованд мағфират кунад магар ширкро ва он ниёз ба тавбаи махсус ва вижа дорад. Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

[النساء : ٤٨]

«Албатта Худованд ҳаргиз ширкро намебахшад ва гуноҳони дигарро барои ҳар кӣ бихоҳад, меомурзад».

Сураи Нисо, ояти 48

Бархе аз навъҳои ширк инсонро комилан аз ислом хориҷ мекунад, ва агар шахсе бар он ҳолат бимирад бешак ҷовидона дар ҷаҳаннам мемонад.

**Ва аз намудҳои ширке, ки мунташир шудааст:
Сеҳр, ҷоду ва фолу пешгӯи аст.**

Сеҳр кардан куфр ва яке аз ҳафт гуноҳи ҳалоккунанда ва зарари маҳз аст, ки суд ва фоидае дар он нест. Худованди мутъаол дар бораи омӯхтани он мефармояд:

﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ [البقرة: 102]

«Ва он чиро, ки меомӯхтанд ба онон зиён мерасонад, ва ба онон суду фоидае намебахшад».

Сураи Бақара, ояти 102

Ва инчунин мефармояд:

﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾ [طه: 69]

«Ва ҷодугар ҳар ҷо ки бошад, ҳеҷ гоҳ пирӯз намешавад».

Сураи Тоҳо, ояти 69

Касе, ки ба сеҳр муомила ва кор кунад кофир аст, Худованд мефармояд:

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بَابِلَ هَرُوتَ وَمَرْوَتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا
نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ [البقرة: ١٠٢]

«Ва Сулаймон кофир набуд, вале девҳо, ки мардумро ҷодугарӣ меомӯхтанд, кофир буданд. Ва низ он афсун, ки бар он ду фаришта Ҳорут ва Марут дар Бобул нозил шуд, дар ҳоле, ки, он ду (Фаришта) ба ҳар кас, ки ҷодугарӣ меомӯхтанд, меғуфтанд: «Кори мо фитна аст, мабод кофир шавӣ».

Сураи Бақара, ояти 102

Ҳукми соҳир қатл ва касби моли аз он ҳаром ва палид аст, шахсони ҷоҳилу нодон ва ситамгар ва онҳое ки имонашон заиф аст, барои интиқомгири ва зарар овардан бар дигарон, ба назди соҳирон мераванд ва мардумро сеҳру ҷоду мекунанд. Бархе аз мардум бо паноҳ бурдан ба соҳирон барои боз кардани сеҳр нодониста дар кори ҳаром гирифта мешаванд, дар чунин ҳолат бар онҳо лозим аст, ки ба Худои якто паноҳ бибаранд ва бо хондани Қуръон ва сураҳое ҳамчун Муаввизот (Сураҳои Ихлос: Қул ҳува Аллоҳу Аҳад), Фалақ (Қул аъзузу бираббил Фалақ) ва Нос (Қул аъзузу бираббин Нос) хонда талаби шифо намоянд.

Агар ғайбгу ва фолбин даъвои донишани ғайбро дошта бошад, он низ муртакиби куфр шудааст, касе ғайр аз Худованд ғайбро намедонад.

Бисёри аз онҳо бо фиреб ва найранг пулҳои одамони содалаҳвро касб ва мегиранд ва барои ин кор роҳҳои бисёро истифода мебаранд, монанди хат кашидан бар рег, хондан бар кафи даст ва ё пиёла ва ё шиша ва оина ва ғайри инҳо. Ва агар як маротиб рост бигуяд 99 бори дигар дуруғ мегуяд, аммо мардуми ғофил ва содалаҳв танҳо ҳамон як мавридро, ки сухани ин дуруғгуён рост аз об баромадаст далели худ қарор медиҳанд ва барои фаҳмидан ва огоҳи аз ояндашон ва саодат ва ё ин ки сабаби муваффақ нашудани онҳо дар издивоҷ ва ё тижорат ва ё пайдо намудани чизҳо гумшуда ва ғайри инҳо ба пеши онҳо рафта талаби кумак мекунанд.

Ва агар касе назди онон равад ва ба гуфтаҳои онон бовар ва тасдиқ кунад кофир ва аз дини ислом хориҷ мешавад, зеро ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"من أتى كاهنا أو عرفا فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد".

رواه الإمام أحمد 429/2 وهو في صحيح الجامع 5939.

“Ҳар касе назди ҷодугар ва фолбине равад ва гуфтаҳои ӯро бовар ва тасдиқ кунад, он чизе (Қуръон ва Ислом), ки бар Муҳаммад (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) нозил шудааст кофир шудааст”.

Ривояти Аҳмад 2/429, ва дар саҳеҳи Ҷомеъ
5939.

Ва агар касе назди онон биравад аммо суханони онҳоро тасдиқ ва бовар накунад ва танҳо барои таҷриба ва санҷиш рафта бошад, кофир намегардад, вале албатта то 40 рӯз намозаш пазируфта намешавад. Зеро Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"من أتى عرفا فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين ليلة". صحيح

مسلم 1751/4.

“Ҳар касе пеши ҷодугар биравад ва аз ӯ масалаеро бипурсад то 40 шаб намози ӯ пазируфта намешавад”.

Ривояти Саҳеҳ Муслим 4/1751

Албатта бо вучуди ин бозҳам намоз бар ӯ фарз мебошад ва бар ӯ лозим аст, ки тавба кунад.

Эътиқод ва бовари доштан дар таъсири ситорагон ва коинот бар ҳодисаҳо ва зиндагии мардум:

Зайд ибни Холиди Ҷуҳанӣ (р.з) мегӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ ва аҳлу байту ёронаш бод) дар Ҳудайбия намози субҳро бо мо хонданд, -шаб дар Ҳудайбия борон борида буд- Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ ва аҳлу байту ёронаш бод) баъд аз тамом кардани намоз рӯ ба мардум намуда ва фармуданд: "Оё медонед Худованд чи фармуд? Мардум гуфтанд: Худо ва расули ӯ

донотар аст. Фармуданд: “(Худованд мегуяд) бархе аз бандагонам ба ман муъмин ва бархе дигар кофир гаштаанд, ҳар касе, ки гуфт ба фазл ва раҳмати Худованд бар мо борон борид, ӯ ба Ман имон дорад ва ба ситорагон куфр варзидааст. Ва ҳар касе, ки гуфт бар асари фалон ва фалон ситора борон борид ба ман куфр варзидааст ва ба ситорагон имон овардааст”.

Фатҳ ал-Борӣ 2/333

Ҳамчунин назар ва аҳамият додан ба толеъномаҳо ва санҷиши бахт дар бисёре аз рӯзномаҳо ва моҳномаҳо, ки вучуд дорад ҳамин ҳукмро мегирад, ва агар касе ба таъсири онҳо эътиқод дошта бошад, ширк овардааст, ва агар танҳо ба қасди тасалли ва хушҳоли онро бихонад, бозҳам гуноҳ мегирад ва тасалли ёфтани ба хондани чизҳои ширки ҷоиз нест ва низ имкон дорад, ки шайтон онро барои бовар кардани он чизҳо васваса кунад ва ӯро ташвиқ кунад, ки дар чунин ҳолат мубтало ба ширк мешавад.

Эътиқод ва бовар кардани он ки баъзе чизҳо фоида мерасонанд, дар ҳоле, ки Худованд дар онҳо ягон таъсире нагузоштааст, низ ширк аст. Чигунае, ки баъзе аз мардум ба суханони фолбин ва соҳир бовар ва пайрави мекунанд ва ё ба суханони падару аҷдодашон, ки дар бораи ширкомӯзи ва навъҳои муҳраҳо ва ҳалқаҳои маъданӣ ва монанди инҳо эътиқод доранд ва онҳоро барои дафъи чашм дар

гардан ва ё фарзандонашон овезон мекунад, ва ё инки бар бадани худ мебанданд ва ё дар мошинҳо ва хонаҳои хеш овезон мекунад ва эътиқод доранд, ки ин корҳо балоро дур мекунад. (ин амалҳо ҳама аз ширкиёт мебошанд)

Ва бешак ин кор зид ва акси таваккал ба Худованди мутаъол кардан мебошад ва ҷуз сусти ва заъифи барои инсон намеорад ва як навъи табобат бо роҳи ҳаром ҳисоб мегардад ва бисёре аз ин корҳо бо ширк омехта мебошад ва дар онҳо аз шайтонҳо ва ҷинҳо талаби кумак мешавад ва бо роҳҳои хат кашидан ва расмҳои муаммодор ва номафҳум навишта шудаанд. Ва бархе аз соҳирон оятҳои Қуръонро бо ширк омехта карда менависанд ва баъзе дигар оятҳои Қуръонро бо начосатҳо ва хуни ҳайз омехта карда менависад. Овезон кардани ин гуна туморҳо ва ё монанди он ва бастанӣ он дар бадан ҳаром мебошад. Зеро Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд: "**Ҳар касе туморе биёвезад, ба таҳқиқ мушрик шудаат**". Ривояти Аҳмад 4/156, ва ин ҳадис дар Силсилаи Саҳиҳа рақами 492 мебошад.

Ва ҳар касе ин корҳоро ба эътиқоде, ки инҳо зарар ва ё фоидае мерасонанд, анҷом диҳад муртакиби ширки бузург шудааст, ва агар онҳоро як сабаб ва василае барои фоида ва зарар расонидан бишуморад, ва ҳоло он, ки Худованд онҳоро сабаб қарор намодааст, гирифтори ширки хурд (асғар)

мегардад ва ин аз ҷумлаи ширк дар сабаб ва василаҳо ҳисоб мешавад.

Худнамои дар ибодат

Яке аз шартҳои қабули амали солеҳ ин аст, ки бояд аз риё ва худнамои пок ва мувофиқи суннат бошад, ҳар касе ибодати худро барои худнамои анҷом диҳад, муртакиб ва гирифтори ширки хурд (асғар) шудааст, ва амали ӯ табоҳ ва нобуд мегардад, монанди касе, ки барои он намоз мехонад, ки мардум ӯро бубинанд.

Худованд мефармояд:

﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ [النساء : 142]

«Мунофиқон Худоро фиреб медиҳанд ва ҳол он, ки ӯ (Худовандхам дар посухи найрангашон) тадбир мекунад. Ва чун ба намоз бархезанд, бо сустӣ бархезанд ва барои худнамоӣ намоз кунанд ва дар намоз, ҷуз андаке, Худоро ёд накунанд».

Сураи Нисо, ояти 142

Ва ҳамчунин касе, ки барои касби шуҳрат ва овоза намоз мехонад низ гирифтори ширки асғар шудааст. Барои чунин одамҳо ваъдаҳои сахте омадааст, онгунае дар ҳадиси ибни Аббос (р.з) омадааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

“Ҳар касе ба қасди шуҳрат кореро анҷом диҳад Худованд гирифтор ва расвояш мекунад, то сабаби ибрати дигарон ва шодмонию душманонаш гардад”. Ривояти Муслим 4/2289. Ва ҳар касе ибодатеро анҷом диҳад ва дар ниёташ мардумро низ шарик бигардонад амали ӯ бекор гаштааст, чуноне, ки дар ҳадиси қудсӣ омадааст (ки Худованд мефармояд):

"أنا أغنى الشركاء عن الشرك، من عمل عملاً أشرك فيه معي غيري تركته

وشركه". رواه مسلم رقم 2985

“Ман бениёзтарини шарикҳо аз ширк ҳастам, ҳар касе амале анҷом диҳад ва дар он касе дигарро бо ман шарик бигардонад Ман ӯро тарк намуда ва ба ширкаш во мегузорам”.

Ривояти Муслим 2985

Агар касе аз аввал амалеро холисона барои Худованд саркарда бошад, ва сипас бар он риё ва худнамои олуида шавад, дар ин сурат агар аз будани риё дар он нороҳат шавад ва барои дур кардани он кушиш кунад ва онро дур кунад, амалаш саҳеҳ ва қабул мешавад (бо хости Худо) ва агар ба он хурсанд ва рози бошад, аксари аҳли илм бар ин фикр ҳастанд, ки амали ӯ ботил шудааст.

Тияра (Фолбини бо парандагон)

Ва он иборат аст аз фоли баду шум, Худованд мефармояд:

﴿فَإِذَا جَاءَهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ

مَعَهُ ﴿١٣٠﴾ [الاعراف: ١٣٠]

«Чун некие насибашон мешуд, мегуфтанд: «Ҳаққи мост». Ва чун бадие ба онҳо мерасид, мегуфтанд: «Аз шумии Мӯсо ва пайравони ӯст».

Сураи Аъроф, ояти 130

Арабҳо одат доштанд, ки ҳаргоҳе касе мехост ба сафар биравад, парандае мегирифт ва онро раҳо мекард, агар он паранда ба тарафи рост парвоз мекард онро фоли нек мешуморид ва ба сафар мебаромад ва агар паранда ба самти чап парвоз мекард инро фоли бад ҳисоб мекард ва аз сафараш боз меистод ва сафар намекард. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳадисе ҳукми ин амалро чунин баён кардаанд:

"الطيرة شرك" رواه الإمام أحمد 389/1 وهو في صحيح الجامع 3955.

“Тияра (Фолбини ва ё пешгуи неку бад бо парандагон) ширк аст”.

Ривояти Аҳмад 1/389 ва ин дар саҳеҳи Ҷомеъ аст 3955.

Ва яке аз зарарҳои ин ақидаи ҳаром нафӣи ва дур кардани тавҳид аст, ба моҳҳо, рӯзҳо ва ададҳо фоли бад дидан аст, монанди тӯйи аруси накардан дар моҳи сафар, ва эътиқод доштани он, ки рӯзи чаҳоршанбеи охирин ҳафтаи ҳар моҳ рӯзи наҳс ва бад (шум) аст ва ё адади 13 ва ё фолбинӣ кардан бо

ном ё шахси маъюб ва ё касали, монанди ин, ки шахсе бо қасди бозкардани дукони худ аз хона берун мешавад ва дар роҳ бо шахси нобино рӯ ба рӯ мешавад ва аз он фоли бад мегирад ва дубора ба хонааш бар мегардад ва монанди ин дигар корҳо низ. Ингуна ҳолатҳо ҳама ҳаром ва ширк ҳастанд. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) аз чунин шахсҳо безорӣ ва нафрат чустаанд. Имрон ибни Ҳасин (р.з) ривоят намудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"ليس منا من تطير ولا تطير له ولا تكهن ولا تكهن له (وأظنه قال): أو سحر أو سحر له " رواه الطبراني في الكبير 162/18 انظر صحيح الجامع 5435.

“Ҳар касе фолгирад ва ё касе дигар барои ӯ фолбини кунад (пеши фолбин рафта аз ӯ талаби фолбини кунад), ва ё ҷодугарӣ кунад ва ё дигар кас (ҷодугар) барои ӯ ҷоду кунад ва ё ба сеҳр кардан даст бизанад ва ё касе дигар барои ӯ фоидаи ӯ сеҳр кунад, аз мо нест”.

Ривояти Табаронӣ дар китоби ал-Кабир
18/162, нигар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 5435.

Ва агар касе ба чунин кор даст зада бошад каффораш он аст, ки дар ҳадиси Абдуллоҳ ибни Амр (р.з) зикр шудааст. Вай мегӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من ردتها الطيرة من حاجة فقد أشرك. قالوا يا رسول الله ما كفارة ذلك؟ قال أن يقول أحدهم: "اللَّهُمَّ لا خَيْرَ إِلا خَيْرِكَ وَلا طَيْرَ إِلا طَيْرِكَ وَلا إِلَهَ غَيْرِكَ" رواه الإمام أحمد 2/220 السلسلة الصحيحة 1065.

“Ҳар касе, ки фол ӯро аз анҷоми коре боз дорад, ширк овардааст. Гуфтанд: Эй Расули Худо каффораи он чист? Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд: Каффорааш ин аст, ки бигӯяд:

«اللَّهُمَّ لا خَيْرَ إِلا خَيْرِكَ وَلا طَيْرَ إِلا طَيْرِكَ وَلا إِلَهَ غَيْرِكَ»

“Илоҳо хайру хубие ҷуз хайру хубии Ту нест, фоле ҷуз фоли Ту нест (Яъне ҳар фоле ки аз ҷониби Ту бошад барои ман неку хуб аст) Ва нест илоҳи барҳақ ҷуз Ту”.

Ривояти имом Аҳмад 2/220 ва Силсилаи Саҳеҳ 1065.

Фоли бад аз табиати дил аст ва беҳтарин илоҳи он таваккал ба Худованди мутаъол кардан аст, чигунае ки Абдуллоҳ ибни Масъуд (р.з) мегӯяд:

وما منا إلا (أي: إلا ويقع في نفسه شيء من ذلك) ولكن الله يذهب بالتوكل " رواه أبو داود رقم 3910 وهو في السلسلة الصحيحة 430.

“Чунин фикру хаёлҳо дар дили ҳамаи мо падид меояд, аммо Худованд ба василаи таваккал кардан онро аз байн мебарад”. Ривояти Абудовуд 3910, ва Силсилаи Саҳеҳ 430.

Савганд хурдан ба ғайри Худованд

Худованд ба ҳар махлуқе, ки бихоҳад савганд меҳурад, аммо барои бандагон ҷоиз нест, ки ба чизе ғайр аз Аллоҳ савганд бихуранд, аммо мутаасифона бисёре аз мардум ба ғайри Худо савганд меҳуранд, Савганд ва қасам хурдан як навъе аз таъзим ва бузург доштани он аст ва барои ғайри Худо ҷоиз нест. Аз Абдуллоҳ ибни Умар (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"ألا إن الله ينهاكم أن تحلفوا بآبائكم من كان حالفا فليحلف بالله أو ليصمت". رواه البخاري انظر الفتح 530/11.

“Огоҳ бошед, Худованд шуморо аз ин ки ба падарони худ савганд бихуред, манъ кардааст, ҳар касе савганд хурдани бошад бояд ба номи Аллоҳ савганд бихурад вагарна хомуш бошад”.

Фатҳулборӣ 11/530

Ва низ аз ибни Умар (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من حلف بغير الله فقد أشرك". رواه الإمام أحمد 125/2 انظر صحيح الجامع 6204.

“Ҳар касе ба ғайри Аллоҳ қасам бихурад ширк овардааст”. Ривояти имом Аҳмад 2/125, нигар Саҳеҳ Ҷомиъ 6204.

Ва Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"من حلف بالأمانة فليس منا". رواه أبو داود 3253 وهو في السلسلة الصحيحة رقم

.94

“Ҳар касе ба амонат қасам хурад аз мо нест”.
Ривояти Абу Довуд 3253, силсилаи Саҳеҳа рақами 94.

Савганд хурдан ба Каъба, амонат, шараф, кумак, баракати фалонӣ, ҷони фалонӣ, ҷони набӣ ва ё валий, падарон ва модарон ва ба сари фарзандон, ҷоиз нест ва ҳамаи ин ҳаром ва нодуруст аст. Ва ҳар касе, ки муртакиби чунин коре шуда бошад каффораи ин кор чуноне, ки дар ҳадис омадааст ин аст, ки бигуяд: «لا اله الا الله» ва дар ҳадиси саҳеҳ омадааст, ки ҳар касе ба Лот ва Уззо (номҳои бутоне ки дар вақти ҷоҳили арабҳо мепарастиданд) савганд хурад (барои каффораи он) бояд бигуяд: «لا اله الا الله». Ривояти Бухорӣ, Фатҳулборӣ 11/536.

Ҳамчунон баъзе калимаҳои ширкомез ва ҳароми дигаре вучуд дорад, ки аз забони бисёри аз мардум шунида мешавад. Монанди “Ба Худо ва ба ту паноҳ мебарам” ва “Таваккали ман бар Худо ва туст”, “Ин..... аз ҷониби Худо ва туст” ё “Касеро ҷуз Худо ва ту надорам”, “дар осмон Худо ва дар замин танҳо туро дорам” ва “Агар Худо ва фалони набуданд.....” (равиши саҳеҳ ва дурусти ин ибораҳо ин аст, ки дар миёни ин ҷумлаҳо калимаи “Сипас”-ро истифода барад, масалан бигуяд, Иътимод ба Худованд аст ва сипас ба ту). Ва “Замона чиқадар номард аст” (ва ҳамчунин ҳар ибора ва ё ҷумлае, ки бо навъи дашномдиҳи ба замона бошад) монанди “Ин замона

бад аст”, “Ин соати (замони) наҳс ва бад аст”, “Замона фиребкор аст” ва ғайри инҳо. Зеро дашном ба даҳру замон ба Худованд бар мегарадад, зеро Худованд холиқи инҳост.

Ва низ ибораҳо ва вижаҳои навпайдо, ки муҳолифи тавҳид ҳастанд, монанди: “сотсиализми исломӣ”, “демократияи исломӣ”, “хости миллат аз хости Парвардигор аст”, “Дин аз они Худован аст ва ватан моли ҳама аст”, “Ба номи Арабият (қавмияти арабӣ), “Ба номи инқилоб”.

Ва ҳамчунин гуфтани чунин ибораҳо “Моликул Мулк” Шоҳаншоҳ ва ё “қозиюл қузот” ва монанди ин ибораҳо, ки барои башарият истифода бурда шавад, ва низ истифода бурдани лафзи “сайид” (ва ё монанди ин калимаҳо, ки дар дигар забонҳо истифода мешавад) барои шахси мунофиқ ва ё кофир. Ва низ лафзи (لو) маънояш “Агар” аст, ки бар норозигӣ, пушаймонӣ ва ҳасрат далолат мекунад ва роҳро барои шайтон боз мекунад. Ва низ ин гуна дуо кардан: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ» “Парвардигоро агар мехоҳӣ маро бибахш”.

Ҳамнишини ва унс гирифтани бо мунофиқон ва фосиқон

Бисёри аз мардум, ки имон дар дилҳояшон устувор нагаштааст, бо аҳли фисқу фучур ва касоне, ки ба шариати Аллоҳ таън мезананд ва дини ислом

ва дӯстони Худовандро истихзо ва масхара мекунанд, бо инҳо ҳамнишин ва вохуриҳое барпо мекунанд, ки бешак ин кор ҳаром аст, ва сабаби таън ва тардид дар ақида мегардад.

Худованд мефармояд:

﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾﴾
[الانعام: ٦٨]

«Ва чун бубинӣ, ки дар оёти Мо аз рӯи масхара гуфтугӯ мекунанд, аз онҳо рӯйгардон шав, то ба сухане ғайри он шуруъ кунанд. Ва агар шайтон туро ба фаромӯшӣ афканад, чун ба ёдат омад, бо он мардуми ситамкора манишин».

Сураи Анъом, ояти 68

Пас дар чунин маврид нишастан бо онҳо чоиз нест, агар чи аз хешовандон ва наздиконат бошанд ва вохуриашон босафо ва суханҳояшон ҷаззоб бошад, магар касе ки мақсадаш даъвати онҳо бошад ва ҷавоб додан ба даъвоҳои ботили онҳо бошад, на инки аз нишастанаш бо онон розӣ бошад ва сукут кунад. Худованд мефармояд:

«Агар шумо ҳам хушнуд шавед, Худо аз ин мардуми нофармон хушнуд нахоҳад шуд!».

Сураи Тавба, ояти 96

Тарки оромиш ҳангоми намоз хондан

Яке аз бузургтарин навъҳои дузди, дузди аз намоз аст. Ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"أسوأ الناس سرقة الذي يسرق من صلاته قالوا يا رسول الله: وكيف يسرق من صلاته قال: لا يتم ركوعها ولا سجودها". رواه الإمام أحمد 310/5 وهو في صحيح الجامع 997.

“Бадтарин дузд касе аст, ки аз намози худ дузди кунад”, Гуфтанд: Э Расули Худо чигуна шахс аз намози худ медуздад? Фармуданд: Рукуъҳо ва сачдаҳои онро комил ва пурра анҷом намедихад”. Ривояти имом Аҳмад 5/310 ва ин дар саҳеҳ Ҷомеъ, 997 аст.

Тарки оромиш ва ҳангоми рукуъ ва сучуд рост накардани камар (пушт) ва инчунин рост наистодан баъди баланд шудан аз рукуъ ва сучуд ва инчунин миёни ду сачда ором нагирифтани аз ҷумлаи хатоҳое ҳаст, ки дар байни намозгузoron бисёр ба чашм меҳурад ва масҷиде нест, ки аз ҷунин шахсҳо холи бошад. Оромиш дар намоз рукн аст ва намоз бе он дуруст нест ва ин кор бисёр хатаре дорад, Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"لا تجزئ صلاة الرجل حتى يقيم ظهره في الركوع والسجود". رواه أبو داود 533/1 وهو في صحيح الجامع 7224.

“То ҳангоме, ки камари шахс дар рукуъ ва сучуд рост набошад, намозаш дуруст нест”. Ривояти Абу Довуд 1/533 ва ин дар Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 7224.

Бидуни шак ва тардид ин бисёр кори ногувор аст, ва ҳар касе муртакиби он шавад, мустаҳқиқи мазаммат ва ваъиди саҳт мебошад.

عن أبي عبد الله الأشعري قال صلى رسول الله صلى الله عليه وسلم بأصحابه ثم جلس في طائفة منهم فدخل رجل فقام يصلي فجعل يركع وينقر في سجوده فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "أترون هذا من مات على هذا مات على غير ملة محمد ينقر صلاته كما ينقر الغراب الدم، إنما مثل الذي يركع وينقر في سجوده كالجانح لا يأكل إلا التمرة والتمرتين فماذا تغنيان عنه".
رواه ابن خزيمة في صحيحه 332/1 وانظر صفة صلاة النبي للألباني 131

Абуабдуллоҳи Ашъарӣ (р.з) фармуданд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) пас аз намоз бо ҷамъе аз асҳоб дар масҷид нишастанд, марде ворид шуд ва дар гушае ба намозхони шуруъ кард, ва дар намоз (босуръат ва саросема) рукуъ мекард ва ҳангоми саҷда (монанди хурӯс ба замин) нул мезад, Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд: “Он мардро мебинед? Ҳар касе дар ҷунин ҳолат бимирад бар ғайри дини Муҳаммад мурдааст, дар намоз ҳаммонанди зоғе, ки ба пораи хуне нул мезанад аст ва саҷда мекунад, монанди касе ки (саросема) рукуъ мекунад ва дар саҷда нул мезанад, монанди касе аст, ки гурусна аст, аммо бо вучуди ин як ё ду донаи хурмо бештаре намехурад, як ё ду донаи хурмо ба ӯ чи фоидае медиҳад”. Ривояти ибни Хузайма дар саҳиҳаш 1/332.

Зайд ибни Ваҳб мегуяд: Ҳазрати Хузайфа (р.з) мардумро дид, ки рукуъ ва сучудро комил намекарданд, фармуд: “Ту намоз нахонди ва агар дар ин ҳол бимири бар фитрати ғайр оз ончи Худованд

ба Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) бахшидааст мемиред”. Ривояти Бухорӣ нигар ал-Фатҳ 2/274

Барои касе, ки оромишро дар намоз тарк намудааст, ва ҳар гоҳе, ки аз ҳукми он огоҳ шуд муносиб аст, ки фарзи ҳамон вақтро (вақти огоҳ шуданашро) аз сар бихонад ва аз кардаи худ тавба намояд, аммо намозҳои гузаштаашро лозим нест аз сар бихонад, он гунае, ки аз ҳадиси «ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ» “боз гард ва намозатро аз сар бихон” фаҳмида мешавад.

Бози ва ҳаракати зиёд ҳангоми намоз хондан

Ин як офати дигаре ҳаст, ки бисёре аз намозгузoron бар он гирифтор шудаанд, онҳо фармони Худоро баҷой наовардаанд, чуноне, ки Худованд мефармояд:

﴿وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ [البقرة: ٢٣٨]

«Барои Худованд фурутанона (бо тавозуъ ба ибодат) биистед».

Сураи Бақара, ояти 238

Ва низ ба ин ояти наандешидаанд, ки мефармояд:

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾﴾ [المؤمنون: ١،

[٢

«Дар ҳақиқат наҷот ёфтанд мӯъминон: онон, ки дар намозашон хушуъ (тавозуъ ва шикастанафси) мекунанд».

Сураи Мӯъминун, оятҳои 1-2

Ҳангоме, ки дар бораи пок намудани хоки ҷои саҷда дар намоз аз Ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) пурсида шуд, фармуданд:

"لا تمسح وأنت تصلي فإن كنت لا بد فاعلا فواحدة تسوية الحصى" رواه أبو داود

581/1 وهو في صحيح الجامع 7452

“Дар вақти намоз хондан ба хок даст мақаш, ва агар ҷораи дигаре набуд, фақат якбор ин корро анҷом бидеҳ”. Ривояти Абудовуд 1/581 ва ин дар Саҳеҳи Ҷомеъ аст 7452.

Аҳли илм гуфтаанд, ки ҳаракатҳои зиёд ва пай дар пайи бемаврид намозро ботил мекунад, чи расад ба ин ки баъзеҳо дар намоз бозӣ мекунанд ва бо вучуди ин ки дар боргоҳи Худованд истодаанд, ба соати худ нигоҳ мекунанд ва ё либоси худро рост мекунанд, ва ё ангуштонашонро дар бинии худ медозанд ва росту чап ва ба осмон нигоҳ мекунанд ва аз ин наметарсанд, ки бинои чашмонаш гирифта шавад (дар ҳадисе чунин ривоят шудааст) ва ба ин ки шайтон намозашонро барбод диҳад.

**Қасдан аз имом дар адои амалҳои намоз пешӣ
ҷустан**

Шитоб ва саросимагӣ аз табиати инсон аст, Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۝﴾ [الاسراء: ١١]

«ва инсон шитобкор аст».

Сураи Исро, ояти 11

“Ороми аз Аллоҳ ва шитобкардан аз шайтон аст”. Байҳақӣ, Сунани Кубро 10/104.

Мардуми бисёреро дида мешавад, ки ҳангоми намози ҷамоат дар рукуъ ва сачда ва умуман дар такбирот (аз як рукн ба рукни дигар гузаштан) ва ҳатто дар салом додан, пеш аз имом онро анҷом медҳанд, ин кор дар назди мардум аҳамият надорад, вале дар мавриди ин кор аз Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ваъдаи ҷазои саҳте ворид шудааст, ки фармуданд:

"أما يخشى الذي يرفع رأسه قبل الإمام أن يحول الله رأسه رأس حمار". رواه مسلم

321-320/1

“Магар касе, ки пеш аз имом сарашро баланд мекунад, аз ин наметарсад, ки Худованд сари ӯро ба сари хар табдил намояд”. Ривояти Муслим 1/320-321.

Бояд андеша кард, ҳангоме ки аз намозхон хоста шуд, ки дар рафтани ба масҷид оромиши худро ҳифз намояд, пас дар ҳангоми намоз ҳукм чи хоҳад буд? Бархе аз мардум қоидаи хуберо зикр кардаанд, ва он ин аст, ки муқтади (қасе ки бо имом намозро мехонад ва дар адои намоз аз имом пайравӣ

мекунад) пас аз поёни такбири имом шуруъ ба ҳаракат кунад (ва ба рукни дигар бигзарад) яъне ҳар гоҳ имом ҳарфи “Ро”-и Аллоҳу Акбарро талаффуз кард, муқтади шуруъ ба ҳаракат кунад, на пеш аз он ҳаракат кунад ва на аз он қафо монад, ва ба ингуна ин кор ба тартиб ва танзим дароварда мешавад.

Саҳобагони Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) бисёр ҳарис ва боэҳтиёт буданд, ки мабодо аз Ҳазрат пешдасти кунанд, ҳатто яке аз саҳобагони Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) Бароъ ибни Озиб (р.з) мегуяд:

عن البراء بن عازب رضي الله عنه إنهم كانوا يصلون خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم فإذا رفع رأسه من الركوع لم أر أحدا يجني ظهره حتى يضع رسول الله صلى الله عليه وسلم جبهته على الأرض ثم يخر من وراءه سجداً رواه مسلم رقم 474 ط. عبد الباقي.

“Саҳобагон аз пушти Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) намоз меҳонданд ва ҳангоме, ки ҳазрат сарашро аз рукуъ баланд мекард, касе дида намешуд, ки (барои рафтан ба сачда) камарашро ҳам кунад, то ин, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) пешони худро дар замин мегузошт, онгоҳ саҳобагон дар пай эшон ба сачда меафтоданд”. Ривояти Муслим 474. Абдулбоқӣ.

Ҳангоме, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) солхурда шуданд ва дар ҳаракатҳояш (ҳангоми намоз) навъе сусти омад, ба саҳобагоне ки аз пушти эшон намоз меҳонданд ҳушдор дода фармуданд:

"يا أيها الناس إني قد بدنت فلا تسبقوني بالكوع والسجود..". رواه البيهقي 93/2

وحسنه في إرواء الغليل 2/290

“Э мардум вазни ман сангин шуда (пиршудаам) пас боэҳтиёт бошед, ки дар ҳангоми рукуъ ва суҷуд аз ман пеш нагузаред”. Ривояти Байҳақӣ 2/93 ва Ирво ал-Ғалил 2/290.

Имом низ дар такбир гуфтан ҳангоми намоз бояд аз суннати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод), ки дар ҳадиси Абухурайра (р.з) омадааст, пайравӣ кунад, $\bar{u}$ мегуяд:

عن أبي هريرة رضي الله عنه: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا قام إلى الصلاة يكبر حين يقوم ثم يكبر حين يركع.. ثم يكبر حين يهوي ثم يكبر حين يرفع رأسه ثم يكبر حين يسجد ثم يكبر حين يرفع رأسه ثم يفعل ذلك في الصلاة كلها حتى يقضيها ويكبر حين يقوم من الثنتين بعد الجلوس". رواه البخاري رقم 756

“Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) ҳангоме ки барои адои намоз бар меҳестанд, такбир мегуфтанд ва ҳангоме ки ба рукуъ мерафтанд сипас такбир мегуфтанд ва ҳангоме ки ба сачда мерафтанд сипас такбир мегуфтанд ва ҳангоме ки сарашро аз сачда баланд мекард сипас такбир мегуфт, ва сипас то поёни намоз ингуна амал мекард ва ҳангоме ки аз қаъдаи аввал бар меҳостанд баъди нишаст такбир мегуфтанд”. Ривояти Бухорӣ 756.

Пас агар имом ҳамроҳ ва ҳамзамон бо ҳаракатҳояш (аз як рукн ба рукни дигар) такбир бигуяд ва муқтадӣ бо тариқае ки зикр кардем амал бикунанд, намози

ҷамоъат ислоҳ ва бо танзиму тартиб дароварда мешавад.

Хурдани пиёз, ҷиснок ва дигар ҷизҳои бадбӯӣ ҳангоми рафтани ба масҷид

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿يَبْنَىٰٓ ءَادَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ [الاعراف: 31]

«Эй фарзандони одам! (ҳангоми ҳар намоз ва) дар масҷиде, ороиш ва зинати (модди ва маънавии худро муносиби он кор ва макон) ҳамоҳи худ бигиред».

Сураи Аъроф, ояти 31

Ҷобир (р.з) мегӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من أكل ثوماً أو بصلاً فليعتزلنا أو قال: فليعتزل مسجدنا وليقعد في بيته". رواه البخاري انظر الفتح 339/2, وفي رواية لمسلم "من أكل البصل والثوم والكراث فلا يقربن مسجدنا فإن الملائكة تتأذى مما يتأذى منه بنو آدم". رواه مسلم رواه 395/1.

“Ҳар касе ҷиснок ва ё пиёз бихурад, пас бояд аз Мо дури бичӯяд, ё ин ки фармудаанд: Аз масҷиди мо дури бичӯяд, ва дар хонаи худ бишинад”. Ривояти Бухорӣ 2/339, нигар Ал-Фатҳ 2/339. Ва дар ривояти Муслим омадааст, ки “Ҳар кас, ки пиёз, ҷиснок ва тира (навӣи пиёз) хурад, пас ба масҷиди мо наздик нашавад, зеро фариштагон низ аз бӯйҳои, ки бани

одам азият мешавад, азият ва озор мебинанд".
Ривояти Муслим 1/395.

Умар (р.з) дар яке аз хутбаҳои худ дар рӯзи ҷумъа гуфтанд: Шумо аз ин ду навъи сабзавот (пиёз ва ҷиснок), ки ба назари ман палиданд меҳуред, ман Расулаллоҳ (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод)-ро дидам, ки ҳар гоҳ шахсе, ки пиёз хурда буд ба масҷид меомад, фармон меоданд, ки ӯро аз масҷид берун кунанд, ва ба (Бақеъ) бибаранд, пас ҳар кас пиёз ва ҷиснок меҳурад (бӯй) онҳоро бо пухтан комилан нобуд кунад. Ривояти Муслим 1/396.

(Ин ҳадисҳо маънои ҳаром ё макруҳ будани пиёз ва ҷиснокро надоранд, балки маънои онро дорад, ки вақте ба масҷид меоед кушиш кунед ки бӯйи он дар даҳон намонда бошад, то инки намозгузoronро азият надихед)

Шахсоне, ки баъди анҷоми кори рӯзонаи худ мустақиман ба масҷид меоянд ва бо бӯйи арақ ва ҷуробҳои худ сабабгори озор ва азияти мардум мегарданд ва сипас вориди масҷидҳо мешаванд ва бандাগони Худо ва фариштагон ва намозгузoronро азият ва озор медиҳанд, онҳо низ шомили ин мавзӯъ мебошанд.

Зино

Чигунае ки яке аз мақсадҳои шариат ҳифзи ҳайсиат ва насли башариат аст, зиноро ҳаром гардондааст, Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ [الاسراء: 32]

«Ва ба зино наздик машавед. Зеро он (Зино) коре зишт ва роҳе нописанд аст!».

Сураи Исро, ояти 32

Балки болотар аз ин шариат тамоми роҳҳои расидан ба зиноро қатъ ва ҳаром гардондааст, монанди: амр ба ҳичоб пуши, нигоҳ накардан ба бегонагон, ҳаром гардондани хилват ва танҳо мондан бо зани бегона ва дигар роҳҳои ки ба зино мерасонад.

Зинокори оиладор дар шариати исломӣ бо саҳттарин ва бераҳмтарин уқубат ҷазо дода мешавад, ки он ҳам сангсор кардан аст, то ҷазои кореро ки кардааст бичашад ва тамоми аъзоҳои баданаш, ки дар кори ҳаром аз он истифода кардааст дардманд шаванд ва зинокоре, ки ба сурати шаръӣ ва саҳеҳ никоҳ ва хонадори накардааст бо болотарин ҳадди зарбаҳои, ки дар шариат ворид шудааст ки он сад зарба (шаллоқ) аст, ҷазо дода мешавад, ва ин илова бар он шармандагӣ аст, ки дар байни гуруҳе аз мусалмонон ба ӯ ҷазо дода мешавад, ва илова бар ин ӯро ба муддати як соли комил аз маҳал ва ҷой, ки дар он муртакиби зино шудааст, берун карда мешавад.

Ва азоби занону мардони зинокор дар барзах, ин аст, ки ононро урён ва луч дар тануре, ки даҳонаш танг ва зери (даруни) он паҳн ва кушод аст, меандозанд ва бар онон оташро меафрӯзанд, онҳо дар он танур фарёд мекашанд ва бо шуълаҳои оташ боло меоянд, ҳатто наздик мешавад, ки берун оянд, аммо оташ онҳоро дарун мекашад ва онҳо дубора ба таги танур меафтанд, ва то рӯзи қиёмат ингуна азоб дода мешаванд.

Аз ин ҳам бадтар ва саҳттар шахсе аст, ки бо вучуди солхурдаги ва ба қабр наздик буданаш ва муҳлате, ки Худованд ба ӯ додааст ба зинкори идома медиҳад. Аз ҳазрати Абухурайра (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"ثلاثة لا يكلمهم الله يوم القيامة ولا يزكيهم ولا ينظر إليهم وهم عذاب أليم: شيخ زان وملك كذاب وعائل مستكبر". رواه مسلم 102/1-103.

“Худованд дар рӯзи қиёмат бо се шахс суҳан намегӯяд, ва ононро тазкия наменамояд, ва бо назари раҳмат ба онҳо наменигарад, ва азоби дардноке дар интизорашон аст (ва он се шахс иборатанд аз) Пирамарди зинокор, ва подшоҳи дӯрӯғу ва фақири (камбағали) мутакаббир”. Ривояти Муслим 1/102-103.

Бадтарин касбу даромад пуле аст, ки зани зинокор дар муқобили зино ва танфуруши дарёфт мекунад ва чунин зан ҳангоме ки дар нимаҳои шаб дарҳои осмон ба раҳмат кушода мешаванд низ аз истиҷобати дуо маҳрум аст (Ривояти Саҳеҳ Бухорӣ, 2971).

Ниёзманди ва камбағали мутлақан узри шаръи ва қобили қабул барои зери по гузоштани худудҳои Худованд қарор намегирад, аз қадим гуфтаанд, ки зани озод ва покдоман беҳтар мешуморад, ки гурусна бимонад аз он ки бо синааш (ширдодани бачаҳои мардум) худро сер кунад, чи расад ба танфуруши.

Аммо дар ин аср ҳама роҳҳо ва дарҳои фоҳишагӣ боз аст ва шайтон бо мақри худ ва авлиёи ӯ роҳи фасодро ҳамвор кардааст ва мардуми фочир низ аз ӯ пайрави кардаанд. Бадҳичобӣ ва бараҳнагӣ ом шудааст, чашмчаронӣ ва нигоҳи ҳаром ҳамаҷоро фаро гирифта, ихтилот ва бо ҳамбудани марду зан ривоч ёфтааст, моҳномаҳо ва филмҳои фаҳшо ҳама ҷо дар дастрас аст, ва сафар кардан ба кишварҳои ки фасод зиёд аст ва бозори беҳаёи гарм ва обру резӣ ва таҷовуз ба номуси мардум фаровон аст ва омори бачаҳои ҳаром ва ғайри шаръи ва куштани ҷанин зиёд шудааст. Парвардигоро аз ту мехоҳем, ки бо раҳмат ва лутфи хеш моро аз ин фоҳишагиҳо дар паноҳи Худат нигоҳ ва ҳифз бидори ва аз ту мехоҳем, ки дилҳо ва шармгоҳҳои моро пок бигардони ва дар миёни мо ва ҳаром садд ва ҷудогии маҳкаме қарор диҳи.

Ҳамчинстарои

Ҷинояте, ки қавми Лут муртакиб шудаанд, ҳамчинстарои буд, Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأنتُونَ الْفٰحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِينَ ﴿٢٨﴾ أَيِّنَكُم لَأنتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنكَرَ ﴿٢٩﴾﴾ [العنكبوت: ٢٨، ٢٩]

«Ва Лутро паёмбарӣ додем. Ба қавми худ гуфт: «Шумо кори зишетро пеша кардаед, ки ҳеҷ як аз мардуми ҷаҳон пеш аз шумо чунин намекардааст. Оё бо мардон аз рӯи шаҳват меомезед ва роҳзанӣ мекунед ва дар махфили худ корҳои нописанд мекунед?».

Сураи Анкабут, оятҳои 28-29

Ба хоҳири қабоҳат, бад ва хатарнокии ин қор, муртақибони ин гуноҳро Худованд бо ҷаҳор навъ азоб муҷозот намуд, Ҳеҷ қавмеро бо чунин ҷаҳор азоб якбора муҷозот нанамудааст, Он ҷаҳор навъи азоб ин аст, ки чашмонашонро кӯр кард ва шаҳри онҳоро зеру ру карда бар онҳо сангборон ва садои дилхароши сахтеро фиристод.

Дар шариасти исломӣ бино ба қавли роҷиҳи уламо ин аст, ки ҷазои онҳое, ки бо ризоят ва ихтиёри ҳар ду тараф ин қорро анҷом дода бошанд, ин аст ки бо зарби шамшер кушта шаванд, аз ибни Аббос (р.з) марфуъан ривоят шуда, ки:

"من وجدتموه يعمل عمل قوم لوط فاقتلوا الفاعل والمفعول به" رواه الإمام أحمد 300/1 وهو في صحيح الجامع 6565.

“Ҳар касеро ёфтед, ки амали қавми Лутро анҷом медиҳад ҳардуяшонро (фоил ва мафъулро)

бикушед”. Ривояти имом Аҳмад ва дар Саҳеҳи Ҷомеъ 6565.

Ин ҳама вабо ва касалиҳои гуногуне, ки имрӯза ва дар ин замон ба вучуд омада ва дар гузашта аз онҳо номе ҳам набуд, ҳаммонанди марази кушандаи “Идз”, дар таъини чунин уқубати саҳт барои ин амали зишт далолат бар ҳикмати Худованд мекунад.

Ҳамхоба нашудани зан бо шавҳараш бе узри шаръӣ

Аз Абухурайра (р.з) ривоят шуда, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إذا دعا الرجل امرأته إلى فراشه فأبت فبات غضبان عليها لعنتها الملائكة حتى تصبح" رواه البخاري انظر الفتحة .314/6

“Ҳаргоҳ, ки шавҳар ҳамсарашро ба бистари худ фарёд кунад ва ӯ рад кунад ва ба наздаш наояд ва шавҳар бо нороҳати ва асабоният аз ӯ шабро гузаронад, фариштагон он шаб то субҳ он занро нафрин мекунанд”. Ривояти Бухорӣ, нигар Фатҳ-ро 6/314.

Бисёри занон вақто, ки миёни онон ва шавҳарашон ихтилоф ва нофаҳмие руй бидиҳад, бо ҳамхоба нашудан бо шавҳараш- ба фикри худ- шавҳарашро ҷазо ва танбиҳ медиҳад, ва гоҳе ин кор сабаби фасоди бузурге мешавад, монанди ба ҳаром даст задани

шавҳар, ки дар натиҷаи ин амал шавҳар дар фикри издивоҷ бо дигар зан мегардад.

Пас ҳаргоҳ шавҳар аз ҳамсар ҳамхобаги дархост кард, ҳамсар бояд ба фармони Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) гуш карда аз шавҳараш итоат намояд ва ба хостааш ҷавоби мусбат диҳад, Зеро Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"إذا دعا الرجل امرأته إلى فراشه فلتجب وإن كانت على ظهر قتب" انظر زوائد البزار

181/2 وهو في صحيح الجامع 547

“Ҳаргоҳ шавҳар ҳамсарро ба ҳамхобагӣ даъват намуд, ҳамсар бояд иҷобат намояд, агар чи дар пушти шутур ҳам савор бошад”. Нигар Завоид Ал-Баззор 2/181 ва ин дар Саҳеҳи Ҷомеъ 547.

Ва шавҳар низ барои идомаи ҳамдили ва рух надодани ихтилофот бояд вазъияти занро баназар гирад ва дар сурати маризи, бордори ва ё андухгин будани он, бояд ҳолати ӯро муроҷот кунад.

Бе узри шаръӣ талаби талоқ намудан

Бисёре аз занон бо пайдо шудани хилофи андаке бо шавҳараш очилона ва саросемавор аз ӯ дархости талоқ мекунад, Ё ҳар гоҳе ки зан аз мард пул талаб кунад ва он мард хоҳишоти онро иҷро карда натавонад, дар ҳол талаби талоқ мекунад, Ё инки бо суҳанон ва таҳрики бархе аз хешовандон ва

ҳамсояхҳои фасодкораш ба ин кор низ даст мезанад. Ва баъзе вақтҳо бо ибораҳои бад ва ғазабоваранда бо шавҳараш мубориза мебарад, масалан меғӯяд:

Агар марди манро талоқ бидеҳ! Бадехи аст, ки талоқ мафосид ва зарарҳои бузурге дорад, монанди пароканда шудани оила ва оворагии фарзандонро дар пай дорад, ва пас аз чанд муддате зан пушаймон мешавад, аммо пушаймони дигар суде надорад, бо ин сабабҳо ва масъалаҳои дигаре ҳикмати ҳаром гардонидани ин кор дар шариати исломӣ хувайдо мешавад. Аз ҳазрати Савбон (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"أما امرأة سألت زوجها الطلاق من غير ما بأس فحرام عليها رائحة الجنة". رواه أحمد

277/5 وهو في صحيح الجامع 2703.

“Ҳар зане, ки бидуни ҳеҷ мушкилие аз шавҳараш талаби талоқ кунад, бӯйи биҳишт бар ӯ ҳаром аст”. Ривояти Аҳмад 5/277 ва дар Саҳеҳи ал-Ҷомий 2703.

Аз Уқба ибни Омир (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

وعن عقبة بن عامر رضي الله عنه مرفوعا: "إن المختلعات والمتزعات هن المنافقات".

رواه الطبراني في الكبير 339/17 وهو في صحيح الجامع 1934.

“Заноне, ки аз шавҳаронашон талаби талоқ мекунад, онҳо занони мунофиқ ҳастанд”. Ривояти

Табаронӣ дар ал-Кабир 17/339 ва дар Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 1934.

Аммо агар талаби талоқ бо узри (сабаби) шаръӣ бошад, монанди тарки намоз, шаробхурӣ (мастигарӣ) ва истифода бурдани маводи мухаддир (героин ва амсоли он) аз ҷониби шавҳар ва ин ки шавҳар онро барои анҷом додани кори ҳарома маҷбур кунад, Ё ин ки шиканҷааш кунад ва ё ўро аз ҳуқуқи шаръӣ ва қонуниаш маҳрум созад ва панду насиҳат ғоидае набахшад ва талоши ислоҳшавиаш ягон самарае надихад, дар ин сурат беягон мушкили зан метавонад барои он ки худ ва динашро ҳимоят кунад, аз шавҳар талаби талоқ карданааш ҷоиз аст.

Зиҳор

Яке аз лафзҳои ҷоҳилияте, ки мутаасифона дар ин уммат ривоҷ пайдо кардааст калимаи “Зиҳор” аст, яъне инки шавҳар ба ҳамсараш бигуяд: “Ту барои ман монанди модарам ҳастӣ” ва ё бигуяд: “ту бар ман монанди хоҳарам ҳаром астӣ” ва ҷумлаҳои зиште монанди инҳо, ки шариятӣ исломӣ онро бад ва зишт шуморидааст, зеро ки дар ин сурат дар ҳаққи зан зулм мешавад. Худованд дар бораи зиҳор ингуна мефармояд:

﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِمَّنِيسَاءِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ غَفُورٌ﴾ [المجادلة:

«Аз миёни шумо касоне, ки занонашонро зиҳор (монанд кардани яке аз узвҳои зан бо узви модар, ки навъе аз қасам аст) мекунанд, бидонанд, ки занонашон модаронашон нестанд, модаронашон фақат заноне ҳастанд, ки онҳоро таваллуд кардаанд ва сухане нописанду дурӯғ аст, ки мегӯянд. Ва Худо дар ҳақиқат аз гуноҳ даргузаранда ва бахшанда аст!»

Сураи Муҷодала, ояти 2

Шариати исломӣ каффораи зиҳорро саҳт ва монанди каффораи куштани хато ва монанди каффораи ҳамхобагӣ дар рӯзи моҳи рамазон қарор додааст, ва барои шавҳар ҷоиз нест, ки пеш аз адои каффрат ба ҳамсараш наздик шавад, Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ذَاكُمُ تُوعَظُونَ بِهِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ۗ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۗ ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾﴾ [المجادلة: ٣، ٤]

«Онҳое, ки занонашонро зиҳор мекунанд, он гоҳ аз он чӣ гуфтаанд, пушаймон мешаванд, пеш аз он ки бо якдигар тамос ёбанд, бояд ғулومه озод кунанд. Ин пандест, ки ба шумо медиҳанд ва Худо ба корҳое, ки мекунед, огоҳ аст! Аммо касоне, ки ғулومه наёбанд, пеш аз он ки бо якдигар тамос ёбанд, бояд ду моҳ пай дар пай рӯза бидоранд. Ва он ки натавонад, бояд шаст мискинро таъом диҳад. Ва ин ба он сабаб аст, ки ба Худову паёмбараш имон

биёваред. Инҳо, худуди Худост. Ва барои кофирон азобест дардовар!».

Сураи Мучодала, оятҳои 3-4

Ҳамхобагӣ дар вақти Ҳайз

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَدَىٰ فَأَعْتَرِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهَرْنَ﴾ [البقرة: ٢٢٢]

«Туро аз ҳайзи занон мепурсанд. Бигӯ: «Ҳайз нопокист. Пас дар айёми ҳайз аз занон дури бигиред ва ба онҳо наздик машавед то пок гарданд».

Сураи Бақара, ояти 222

Барои шавҳар ҷоиз нест, ки билофосила баъди поки аз ҳайз бо ҳамсараш ҳамхоба шавад, магар ин ки ҳамсар ғул ва худро шустушу кунад, зеро Худованди таъоло мефармояд:

﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ [البقرة: ٢٢٢]

«Ва чун пок шуданд, аз он ҷо, ки Худо фармон додааст, бо онҳо наздикӣ кунед».

Сураи Бақара, ояти 222

Ин ҳадиси Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) низ бар зиштии ин гуноҳ далолат мекунад, ки мефармояд:

"من أتى حائضاً أو امرأة في دبرها أو كاهناً فقد كفر بما أنزل على محمد". رواه الترمذي
عن أبي هريرة 243/1 وهو في صحيح الجامع 5918.

“Ҳар касе дар даврони ҳайз бо ҳамсараш ҳамхоба шавад ва ё бо ӯ аз пушт ҳамхоба шавад ва ё назди фолбине равад, он чи бар Муҳаммад нозил шудааст ба он куфр варзидааст”. Ривояти Тирмизӣ аз Абухурайра 1/243 ва дар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 5918 аст.

Ҳар касе бо сабаби нодони, хато ва беқасд гирифтори ин кор шавад, бар ӯ гуноҳе нест, аммо агар касе қасдан ва дониста онро анҷом диҳад, бино ба гуфтаҳои баъзе олимони бояд каффора бидиҳад ва он иборат аст аз як динор ва ё нисфи динор, бархе аз олимони гуфтаанд, ки ӯ ихтиёр дорад, ки кадомеро интихоб кунад, ва бархе дигаре гуфтаанд: агар дар аввали ҳайз қариб шуда бошад каффорааш як динор аст ва агар дар охири ҳайз ва ё баъди ҳайз вале пеш аз ғусли зан бошад каффорааш нисф динор аст. Як динор бино бар ҳисоботи байни мардум буда, баробар бо 4.25 грам тилло аст, ки шахси ин гуноҳро содир намуда, бояд ин миқдор тилло ва ё баробари он аз пулҳо ҳозира садақа кунад.

Ҳамхоба шудан бо ҳамсар аз пушт.

Як гуруҳи каме аз мардуми гумроҳ ва заифмон аз ҳамхобаги кардан бо ҳамсар аз пушт ҳеҷ тараддуд ва дӯри намечӯянд ва аз он парҳез намеварзанд, дар ҳоле ки ин кор аз гуноҳони кабира

ва бузург аст, ва Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{y}$ бод) шахси ин амалро мекардагиро лаънат ва нафрин кардааст, Чуноне ки аз Абухурайра (р.з) ривоят шуда, ки ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{y}$ бод) фармуданд:

"ملعون من أتى امرأة في دبرها". رواه الإمام أحمد 479/2 وهو في صحيح

الجامع 5865

“Лаънат карда шудааст касе, ки аз пушт бо ҳамсараш ҳамхоба шавад”. Ривояти имом Аҳмад 2/479 ва ин дар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 5865 аст.

Балки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{y}$ бод) фармуданд:

"من أتى حائضا أو امرأة في دبرها أو كاهنا فقد كفر بما أنزل على محمد". رواه

الترمذي برقم 243/1 وهو في صحيح الجامع 5918.

“Ҳар касе дар вақти ҳайз бо ҳамсараш алоқа кунад, ва ё бо вай аз пушт алоқа кунад ва ё назди фолбине биравад, ба он чи бар Муҳаммад (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{y}$ бод) нозил шудааст кофир шудааст”. Ривояти Тирмизӣ 1/243 ва ин дар саҳеҳи ал-Ҷомеъ 5918 аст.

Бисёри аз заноне ки фитрати солим ва саҳеҳ доранд аз ин кор дӯри ва онро рад мекунанд, аммо шавҳаронашон ононро барои қабул накардани ин кор ба талоқ додан таҳдид мекунанд. Баъзе касоне ки

ҳамсаронашон аз пурсидани ҳукми ин кор аз уламо шарм медоранд, онҳоро фиреб дода вонамуд мекунанд, ки ин кори ҳалол ва ҷоиз аст, ва боз ин оятро ҳамчун далел бар онҳо зикр мекунанд. Худованд мефармояд:

﴿نَسَاؤَكُمْ حَرْتُ لَكُمْ فَأْتُوا حَرَّتْكُمْ أَنِّي شِئْتُمْ﴾ [البقرة: ۲۲۳]

«Занони шумо киштзори шумо ҳастанд. Ҳар гуна, ки хоҳед, ба киштзори худ дароед».

Сураи Бақара, ояти 223

Бояд донист, ки ҳадиси Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод), Қуръонро тафсир мекунад, ва дар ҳадис омадааст, ки Паёмбар баён фармудаанд, ки барои шавҳар ҷоиз аст, ки бо ҳар роҳ ва равише, ки мехоҳад бо ҳамсараш алоқа кунад аммо ба шарте ки ин алоқа фақат аз роҳи табиъи ва роҳи ба дунё омадани кудак бошад, ва маълум аст, ки қафо ҷои начосат аст, на роҳи ба дунё омадани кудак.

Яке аз сабабҳо ва омилҳои ин ҷиноят, ворид намудани мероси палиди ҷоҳилие аз робитаҳои нодуруст ва ҳаром бар зиндагии покизаи занонашавҳари аст ва ҳамчунин аз саҳнаҳои филмҳои фоҳишае, ки ҳамаҷо паҳн гаштааст, таъсир гузоштааст, инчунин тавба накардан ва рӯй наовардан ба даргоҳи Илоҳӣ. Ва бадеҳи аст, ки ин амал ҳаром ва ноҷоиз аст, агар чи ҳар ду тараф (зану

шавҳар) бар ин кор розӣ бошанд, зеро розигии зану шавҳар бар ин кор ҳаромро ҳалол намегардонад.

Беадолати миёни ҳамсарон

Адолат намудан миёни ҳамсарон аз корҳое аст, ки Худованди мутаъол моро ба он тавсия намудааст. Худованд мефармояд:

﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ [النساء:

[۱۲۹

«Ҳарчанд бикӯшед, ҳаргиз натавонед, ки дар миёни занон ба адолат рафтор кунед. Лекин якбора ба сӯи яке майл накунад то дигареро саргашта раҳо карда бошед. Агар аз дари ошти дароед ва парҳезгорӣ кунед, Худо омурзанда ва меҳрубон аст!».

Сураи Нисо, ояти 129

Адолате, ки шавҳар онро бояд анҷом диҳад, ин аст ки дар шабгузарондан байни ҳамсаронаш адл кунад, ва харчу ҳуқуқи моддии ононро монанди нафақа ва либос комилан муҳайё намояд. Адл дар дӯстдоштан ва муҳаббати дил нест, зеро ин кор ба ихтиёр ва қудрату тавоноии шахс нест. Бисёри аз мардоне ки аз як ҳамсар зиёд доранд ба яке аз ҳамсарони худ майл намуда ва бақияро тарк намуда

ба онон аҳамияте намедихад, балки шабҳои зиёдеро бо он мегузаронад ва хоҳишоти модди ӯро комилан муҳайё мекунад, аммо дигар занҳояшро тарк карда ба онҳо аҳамият намедихад.

Ин кор ҳаром ва ноҷоиз аст ва касе ки нисбат ба бархе аз ҳамсаронаш ингуна беадолатиро раво бидонад дар рӯзи қиёмат бо он сифате, ки дар ҳадиси Абухурайра омадааст ба даргоҳи Илоҳи ҳозир мешавад, ӯ мефармояд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

"من كانت له امرأتان فمال إلى إحداهما جاء يوم القيامة وشقه مائل". رواه أبو

داود 601/2 وهو في صحيح الجامع 6491.

“Ҳар касе ду ҳамсар дошта бошад ва ба яке аз онҳо майл намояд (миёни онон адл накунад) рӯзи қиёмат дар ҳоле хоҳад омад, ки нисфи баданаш қач гашта ва моил шудааст”. Ривояти Абу Довуд 2/601 ва ин дар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 6491 аст.

Хилват (танҳо мондан) бо номаҳрам

Шайтон кушиш мекунад, ки инсонро дар фитна ва ҳаром гирифтор кунад ва ба ин сабаб Худованди мутаъол моро аз он барҳазар кардааст, чигунае, ки мефармояд:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ [النور: ٢١]

«Эй касоне, ки имон овардаед, пой ба ҷои пои шайтон магузоред. Ва ҳар кӣ пой ба ҷои пои шайтон гузорад, бидонад, ки ӯ ба фаҳшову мункар (корҳои бад) фармон медиҳад».

Сураи Нур, ояти 21

Шайтон монанди хун дар бадани одамизод гардиш мекунад, ва яке аз роҳҳои, ки шайтон инсонро ба роҳи бад ва фаҳшо мебарад ин хилват ва танҳо мондан бо зани бегона ва номаҳрам аст, ба ҳамин сабаб шариат ин роҳро баста ва масдуд кардааст. Чуноне, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"لا يخلون رجل بامرأة إلا كان ثالثهما الشيطان". رواه الترمذي 474/3 انظر مشكاة المصابيح 3118.

“Ҳаргоҳе мард ва зане (бегона) танҳо бошанд саввуми онҳо шайтон аст”. Ривояти Тирмизӣ 3/474 нигар Мишкотул Масобиҳ 3118

Аз Абдуллоҳ ибни Умар (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

وعن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "لا يدخلن رجل بعد يومي هذا على مغيبة إلا ومعه رجل أو اثنان". رواه مسلم 4/1711.

“Аз имрӯз ба баъд ҳеҷ марде ҳақ надорад, ки назди зане, ки шавҳараш ба сафар рафта бошад биравад, магар ин ки ҳамроҳаш як ё ду нафари дигар бошад”. Ривояти Муслим 4/1711.

Пас барои ҳеҷ марде ҷоиз нест, ки дар хона ё утоқ ва ё мошине бо зани номаҳрам ва бегона ҳамчун зани бародар, хизматгор ва ё зани касали бо духтур танҳо бимонад. Бисёри аз мардум бо сабаби бовари ба худашон ва ё бо шахсони дигар дар чунин ҳолатҳо саҳлангори мекунад, ки сабаби ба фаҳшо гирифта шудан ва ё баъзе муқаддимаҳои фаҳшоро фароҳам мекунад, ки сабаби аралаш шудани наслҳо ва фарзандони номашруъ мегардад.

Ба даст салом кардан бо зани бегона

Ин яке аз мавридҳои аст, ки урфу одоби иҷтимоӣ бар шариати Исломи тугён ва ҳукмрон шудааст, ва одату тақлидҳои ботили мардум бар ҳукми Худованд ғолиб гаштааст, ба ин гуна, ки агар бо далел ҳукми шаръиро дар ин маврид баён кунӣ, турсе ба ақибмондаги, саҳтгирӣ ва қатъи робитаҳои хонаводагӣ ва шакку шубҳа овардан дар ниятҳои пок....., муттаҳам месозанд. Имрӯз дар муттаҳамҳои

мо бо даст салом кардан бо духтари амаку амма ва духтари хола ва тағои ва ҳамсари бародар ва ҳамсари амак ва ҳамсари тағои аз нушидани об осонтар шудааст. Ва агар мардум ба ин кори хатарнок бо назари ҳақиқи ва аз нигоҳи шариат нигоҳ кунанд, дигар чуни нахоҳанд кард. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"لأن يطعن في رأس أحدكم بمخيط من حديد خير له من أن يمسه امرأة لا تحل له". رواه الطبراني 212/20 وهو في صحيح الجامع 4921.

“Агар сузани оҳаниро бар фарқи сари яке аз шумо зананд ва дароваранд барояш беҳтар аст аз он ки ба зани номаҳрам даст зананд”. Ривояти Табаронӣ 20/212 ва Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 4921 аст.

Бешак салом кардан бо даст зиной даст ҳисоб мешавад, онгуна, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"العينان تزنيان واليدان تزنيان والرجلان تزنيان والفرج يزني". رواه الإمام أحمد 412/1 وهو في صحيح الجامع 4126

“Чашмҳо, дастҳо, поҳҳо ва шармгоҳҳои (инсон бо ҳамаи аъзояш) зино мекунанд”. Ривояти имом Аҳмад 1/421 ва ин дар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 4126 аст.

Бояд пурсид оё касе ҳаст, ки дилаш аз дили Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) поктар

бошад? Аммо бо вучуди ин Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"إني لا أصافح النساء" رواه الإمام أحمد 357/6 وهو في صحيح الجامع 2509، وقال أيضا "إني لا أمس أيدي النساء" رواه الطبراني في الكبير 342/24 وهو في صحيح الجامع 7054 وانظر الإصابة 4/354

“Ман бо зан мусофаҳа (бо даст салом) намекунам”. Ривояти имом Аҳмад 6/357 ва ин дар Саҳеҳ ал-Ҷомиъ 2509 аст. Ва низ фармудан: “Ман дастҳои занонро ламс намекунам” (дастамро ба дасти онҳо расонида салом намекунам). Ривояти Табаронӣ дар ал-Кабир 24/342 ва ин ар Саҳеҳ ал-Ҷомиъ 7054 ва нигар Исоба 4/354.

Аз ҳазрати Оиша (р.з) нақл шудааст, ки фармуданд: “На, ба Худо савганд ҳаргиз дасти Расли Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) дасти занеро мисос накард, (яъне дасташ ба дасти зане нарасид) ва фақат бо гуфтор аз онон байъат мегирифт”. Ривояти Муслим 3/1489

Пас он мардоне, ки ҳамсарони покнияти худро таҳдид мекунанд, ки агар бо бародарони онон даст надихад ва салом накунад, ононро талоқ хоҳанд кард, аз Худо битарсанд ва низ бояд донист, ки салом кардан бо дасткаш ва ё аз рӯи порчаи дигар ҳукми масъаларо тағйир намедихад, даст додан ва салом кардан бо номаҳрам дар ҳар ҳолат ҳаром аст.

Атру хӯшбӯйи задани зан вақти берун баромаданаш аз хона ва аз назди мардони бегона гузаштан

Бо вучуди хушёри сахт додани Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) дар ин бора боз ҳам мутассифона дар ин замон чунин занон бисёранд ва ривоҷ пайдо кардаанд. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"أَيُّ امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ ثُمَّ مَرَّتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ". رواه الإمام

أحمد 4/418 انظر صحيح الجامع 105.

“Ҳар зане, ки атр бизанад ва сипас аз назди гуруҳе (мардон) бигзарад ва бӯйи атри ӯ ба машоми онҳо бирасад, он зан зинокор аст”. Ривояти имом Аҳмад 4/418, нигар Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 105.

Бархе аз занон ва духтарон бо сабаби нодадагирифтани ва ё ғофилиашон, дар ҳангоми ру ба ру шудан бо ронандагон, дуқондорон ва ниғаҳбони идораҳо ба ин кор аҳамият намедиханд, дар ҳоле ки шариати исломӣ барои зане, ки атр мезанад ва меҳоҳад аз хона берун равад, ҳукми саҳте қарор додааст ва он ҳам ин, ки зане ки атр задаст пеш аз хона баромаданаш бояд ғул кунад, монанди ғули ҷанобат (ғули комил) ва агар чи ба масҷид ҳам

равона бошад. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"أَيُّ امْرَأَةٍ تَطَيَّبَتْ ثُمَّ خَرَجَتْ إِلَى الْمَسْجِدِ لِيُوجِدَ رِيحَهَا لَمْ يَقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةً حَتَّى تَغْتَسِلَ اغْتِسَالَهَا مِنَ الْجَنَابَةِ". رواه الإمام أحمد 444/2 وانظر صحيح الجامع 2703.

“Ҳар зане, ки атр занад ва сипас ба масҷид биравад, ҳеч намози ӯ қабул нахоҳад шуд то ин, ки ҳаммонанди ғусли ҷанобат ғусл намояд”. Ривояти имом Аҳмад 2/444 ва нигар Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 2203.

Аз бӯи атру хӯшбӯиҳое гуногуне, ки занон пеш аз рафтан ба тӯйҳо ва арусихо мезананд, бояд ба Худо паноҳ бурд, бӯи хуши атри онон дар ҳамаҷо паҳн мешавад: дар бозор, нақлиёти омма, ҷойҳое, ки зану мард боҳам мебошанд ва ҳатто дар масҷид, дар шабҳои рамазон бӯи атри онҳо ба машом мерасад. Дар шарияти исломи баён шудааст, ки хӯшбӯӣ ва зебоии зан бояд багунае бошад, ки на ранг дошта бошад ва на бӯ. Аз Худованди мутаъол талаб мекунем бар мо ғазаб накунад ва мардуми солеҳ ва некукорро бо сабаби корҳои нодонон ва ғофилон зерӣ ғазаби худ нагирад ва ҳамаи моро ба роҳи рост ҳидоят кунад.

Сафар кардани зан бе маҳрам

Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод)
фармуданд:

"لا يجلب لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر تسافر مسيرة يوم إلا مع ذي محرم".

رواه مسلم 977/2.

“Ҷоиз нест барои зане, ки ба Худо ва рӯзи охират имон овардааст масофаи як шабона рӯзро сафар кунад, магар бо маҳрам”. Ривояти Муслим 2/977.

Сафар кардани зан бемаҳрам сабаб мешавад, ки мардони фосиқ ва фочир бар ӯ таъарруз ва зарар бирасонанд, дар ҳолате, ки зан худ заиф аст. Ва бар гуноҳ ва маъсият гирифтор шавад, ки камтарини он инаст, ки номусу шарафи ӯ зери суол биравад.

Ва ҳамчунин сафар кардани зан бемаҳрам бо ҳавопаймо ва агар чи маҳрамаш ӯро дар фурудгоҳ гусел кунад ва яке аз маҳрамони дигараш ӯро пешвоз гирад, агар фарзкардем, вале дар дохили ҳавопаймо дар бараш кӣ хоҳад нишаст? Ва агар дар вақти парвоз мушкилие пайдо шавад ва ҳавопаймо ба ночори дар фурудгоҳи дигар ба замин нишинад ва ё парвоз аз вақти муайян шуда дер кунад, онгоҳ ҳоли зан чи хоҳад шуд? Чунин мавридҳо бисёр рух додааст. Ва маҳрам бояд дорои чаҳор хусусият бошад, ин ки мусалмон бошад, болиғ, оқил ва мард

бошад. Чуноне, ки Паёмбари Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармудаанд:

عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن تسافر سفرا يكون ثلاثة أيام فصاعداً إلا ومعها أبوها أو ابنها أو زوجها أو أخوها أو ذو محرم منها". رواه مسلم 2/977.

Абусаъиди ал-Худрӣ (р.з) гуфт: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд: “Ҷоиз нест барои зане, ки ба Худо ва рӯзи қиёмат имон овардааст, сафар кунад, сафаре, ки аз се рӯз зиёд бошад магар ин ки бо ҳамроҳаш падари ӯ ё писараш ё шавҳараш ё бародараш ва ё маҳраме бояд ӯро ҳамроҳи кунад”. Ривояти Муслим 2/977.

Қасдан нигоҳ кардан ба зани бегона

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَرِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ [النور: 30]

«Ба мардони мӯъмин бигӯ, ки чашмони худ (аз нигоҳ кардан ба номаҳрам) бипушанд ва шармгоҳи худ ниғаҳ доранд. Ин барояшон покизатар аст. Зеро Худо ба корҳое, ки мекунанд, огоҳ аст!».

Сураи Нур, ояти 30

Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод)
фармуданд:

«...فرضا العين النظر...» (أي إلى ما حرم الله) رواه البخاري انظر فتح الباري

.26/11

“Зинои чашм нигоҳ кардан (ба чизҳое аст, ки Худованд нигоҳ кардан ба онро ҳаром гардонидааст) аст”. Ривояти Бухорӣ нигар Фатҳ ал-Борӣ 11/26.

Аз ин ҳукм баъзе ҳолатҳое, ки дар он зарурати шаръист истисно аст, монанди нигоҳ кардани марди хостгор ба духтари махтубааш.

Нигоҳ кардани зан ба марди бегона низ ҳаром аст, Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ [النور:

[31]

«Ва ба занони мӯъмин биғӯ, ки чашмони худ бипушанд ва шармгоҳи худ нигоҳ доранд».

Сураи Нур, ояти 31

Ва ҳамчунин нигоҳи бад ба писарони бериш ва зебо низ ҳаром аст, ва ҳамчунин барои мард ҷоиз нест, ки ба аврати марди дигар нигоҳ кунад, ва барои зан низ ҷоиз нест, ки ба аврати зани дигар нигоҳ кунад. Ва ҳар аврате, ки ба он нигоҳ кардан ҷоиз набошад ламс ва қапидани он ва агар чи ба парда ва ё порчае ҳам

бошад низ ҷоиз нест. Баъзе аз мардум акс ва филмҳои фоҳишаро ба баҳонаи ин, ки инҳо ҳақиқи нестанд тамошо мекунанд, ки албатта онҳо гирифтори фиреби шайтон шудаанд, зеро, ки барангехтани шахват ва ҳаяҷони хоҳишоти ҷинси дар ингуна чизҳо як кори возеҳ ва ошкор аст.

Даҳюсӣ

Аз Абдуллоҳ ибни Умар (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة: مدمن الخمر والعاق والديوث الذي يقر في أهله الخبث". رواه الإمام أحمد 69/2 وهو في صحيح الجامع 3047.

“Худованд бихиштро бар се нафар ҳаром гардонидааст, Шаробхӯр, нофармонӣ волидайн (Оқи падару модар) ва дайюсе (беғайрат), ки фасод ва палидиҳоро ба хонаи худаш роҳ медиҳад”. Ривояти имом Аҳмад 2/69, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 3047.

Яке аз нишона ва аломатҳои беғайративу даҳюсӣ ва беномусӣ дар асри мо ин аст, ки мард аз ҳамсар ва духтараш, ки бо мардони бегона тамос мегирад ва суҳбату ишқбозӣ мекунад, чашмашро бипушад ва ё ин ки рози бошад, ки яке аз занони хонавода бо марди бегона хилват кунад ва танҳо бимонад, ва ҳамчунин иҷозат додан ба зан, ки танҳои

бо ронандаи бегона ҷое биравад, ва ё ин ки рози бошад, ки беҳиҷоб аз хона берун биравад ва ҳар шахс ононро бибинад ва ё ин ки филмҳо ва моҳномаҳое, ки фасод ва фаҳшоро нашр мекунад ба хона роҳ диҳад.

Нисбат надодани кудак ба падари аслиаш ва инкор кардани фарзанд

Аз нигоҳи шариати исломӣ ҷоиз нест, ки мусалмоне худро ба шахсе ғайри падари худ ва ё қавми дигар нисбат диҳад. Бархе аз мардум барои мақсадҳои модди дар шиносномаҳо ва варақҳои расми барои худ насаби дуруғин навишта мекунад ва бархе дигар ба хотири кина ва норозиги аз падар, ки дар кудакӣ ӯро нигоҳ накардааст ба чунин коре даст мезананд, ҳамаи ин ҳолатҳо ҳаром аст.

Ва чунин кор фасодҳои бузург ва гуногуне дорад, монанди масъалаи маҳрамият, никоҳ, мирос ва ғайри инҳоро дар пай дорад. Дар Саҳеҳ Бухорӣ аз Саъд ва АбиБакра (р.з) ривоят шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من ادعى إلى غير أبيه وهو يعلم فالجنة عليه حرام". رواه البخاري انظر فتح

الباري 45/8.

“Ҳар касе, ки доништа худро ба шахсе ғайри падараш нисбат диҳад, биҳишт бар ӯ ҳаром аст”. Ривояти Бухорӣ нигар Фатҳ ал-Борӣ 8/45.

Дар шариати исломӣ ҳар коре, ки наслро бози бигирад ва ё сабаб дар тағйири он бигардад, он кор ҳаром ва ноҷоиз аст, Баъзе мардоне ҳастанд, ки ҳаргоҳе миёни онон ва ҳамсаронашон ҷанҷол ва ё ихтилофе пайдо шавад ҳамсарони худро ба беиффати муттаҳам мекунад, ва бидуни ягон далел ва бурҳоне нисбати фарзанди худаширо, ки дар ҳамон бистар ба дунё омадааст, аз худ дур ва рад мекунад. Ва гоҳе баъзе аз занон низ хиёнат мекунад ва аз роҳи ғайри исломи бордор мегарданд ва дар насаби шавҳарони худ фардери дохил мекунад, ки аз ӯ нест, Дар ин бораи ваъдаи азоби саҳте омадааст, аз Абу Ҳурайра (р.з) ривот шуда, ки ҳангоме, ки ояти мулоъана (лаънат кардани якдигар) нозил гашт, аз Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) шунидааст, ки фармуданд:

"أَيُّمَا امْرَأَةً ادْخَلْتَ عَلَى قَوْمٍ مِنْ لَيْسَ مِنْهُمْ فَلَيْسَتْ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ وَلَنْ يَدْخُلَهَا اللَّهُ جَنَّتَهُ وَأَيُّمَا رَجُلٍ جَحَدَ وَلَدَهُ وَهُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ احْتَجَبَ اللَّهُ مِنْهُ وَفَضَحَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ". رواه أبو داود 695/2 انظر مشكاة المصابيح 3316.

“Ҳар зане, ки (бо роҳи ҳаром) фардери (кудакери) дар як қавме дохил кунад, ки аз онон набошад, он зан назди Худованд ҳеҷ арзише надорад

ва ҳаргиз ўро ба биҳишт ворид нахоҳад кард. Ва ҳар марде, ки насаби писарашро аз худ инкор кунад ва дар ҳолате, $\bar{u}$ бар писараш менигарад, Худованд худро аз $\bar{u}$ ба ҳиҷобе дур мекунад ва ўро дар байни инсонҳои аввалин ва охирин расво мекунад". Ривояти Абу Довуд 2/695, нигар Мишкот ал-Масобех 3316.

Рибо (судхури) хурдан

Худованди мутаъол дар Қуръони карим ғайр аз рибохурон бо ҳеч гунаҳоре эълони ҷанг накардааст, Худованд мкфармояд:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ [البقرة: ٢٧٨، ٢٧٩] ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ﴾ [البقرة: ٢٧٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед, аз Худо битарсед ва агар имон овардаед, аз рибо ҳар чӣ боқӣ мондааст, тарк кунед. Ва ҳар гоҳ чунин накунед, пас ҷанг бо Худову расули Ўро эълон кунед».

Сураи Бақара, оятҳои 278-279

Ин оят барои зиштии ин ҷиноят назди Парвардигор кофист.

Агар ба мардум ва давлатҳо нигоҳ кунем, хоҳем дид, ки рибохури ва муомилаҳои рибодор то чи

андоза он мардум ва давлатхоро ба фалокат ва нобудшави кашонидааст, монанди баршикастагӣ, касод, рукуд ва бухрони иқтисодӣ, нотавони аз пардохти қарз, боло рафтани нисбати бекорӣ ва баршикаст шудани бисёре аз ширкатҳо ва фирмаҳои ва ғайри инҳо. Тамоми заҳмат ва даромади рӯзона ҳамааш барои пардохти қарз ва рибои бепоён ба киси рибодех сарф мешавад.

Ва ин кор сабаби тақсимбандии мучтамаъ мегардад ва аксари молҳо ва сарватҳои бузург танҳо ба дасти як гуруҳи маҳдуд ва ангушт шумор мемонад. Ва шояд ин худ яке аз суратҳои ҷанг бошад, ки Худованд рибохуронро ба он таҳдид ва ваъдаи ҷазои бад додааст.

Бояд донист, ки тамоми шахсоне, ки барпошудани муомилаи рибо (суд) ҳамкори мекунанд, чи ду тарафи асли ё воситаҳо ва касоне, ки ба ин кор кумак мекунанд, ҳамаги малъун шудаги ҳастанд, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) онҳоро лаънат хондааст, Ҷобир (р.з) мегӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أكل الربا وموكله وكتبه وشاهديه".

وقال: "هم سواء". رواه مسلم 1219/3.

“Худованд рибохӯр, рибодиханда, нависанда ва шоҳидони риборо лаънат кардааст”. Ва фармуданд: “Чурм ва гуноҳи ҳамаи онҳо яксон ва якхел аст”. Ривояти Муслим 3/1219.

Бинобарин ҳамкори дар навиштан ва ёддошт намудани рибо, қабул кардан ва ё супоридани рибо, ҳамчун амонат қабул кардан ва онро нигоҳ ва ҳифз кардан низ ҷоиз нест ва ба сурати кулли бояд гуфт: Ҳаргуна ширкат кардан ва ҳамкори кардан дар кори рибо ба ҳар намуде набошад ҳаром ва ноҷоиз мебошад.

Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) зишти ва бадии ин гуноҳи бузургро дар ҳадисе, ки ҳазрати Абдуллоҳ ибни Масъуд (р.з) ривоят намуда, ингуна баён намудаанд:

"الربا ثلاثة وسبعون بابا أيسرها مثل أن ينكح الرجل أمه، وإن أربي الربا عرض الرجل المسلم". رواه الحاكم في المستدرک /37 وهو في صحيح الجامع 3533.

“Рибо 73 дар дорад, сабуктарин ва содатарини он монанди ин аст, ки шахсе бо модараш зино кунад, ва бадтарин навъи рибо беобуру ва шарманда кардани мусалмон аст”. Ривояти Ҳоким дар ал-Мустадрок 2/37, ва Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 3533. Ва дар ҳадисе, ки Абдуллоҳ ибни Ҳанзала (р.з) ривоят намуда ингуна фармудаанд:

"درهم ربا يأكله الرجل وهو يعلم أشد من ستة وثلاثين زنية". رواه الإمام أحمد 225/5 انظر صحيح الجامع 3375.

“Як дирҳам рибое, ки шахсе дониста онро бихӯрад аз 36 зино сахтар ва сангинтар аст”. Ривояти имом Аҳмад 5/225, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 3375

Рибо барои ҳамаи мардум ва дар ҳама ҳолатҳо ҳаром аст, Ва онгуна нест, ки бархе гумон мекунанд рибо фақат дар сурате ҳаром аст, ки яке аз ин нафарон (рибохурон) сарватманд ва дигаре фақир ва камбағал бошад. Ва чиқадар сарватмандон ва тоҷирони машҳур ва маъруфе буданд, ки ба сабаби рибо баршикаст ва фақир гаштанд ва воқеият ин масъаларо комилан таъйид мекунад, ва камтарин зараре, ки дар он вучуд дорад ин аст, ки баракати мол аз байн меравад агар чи аз лиҳози адад ва миқдор зиёд бошад. Ҳазрати Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"الربا وإن كثر فإن عاقبته تصير إلى قتل". رواه الحاكم 37/2 وهو في صحيح

الجامع 3542

“Моли рибо ҳар чи қадар ки зиёд шавад, албатта оқибати ӯ ба ками анҷом мегардад”. Ричояти Ҳоким 2/37, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 3542.

Ҳаром будани Рибо нафақат бахотири фоидаи зиёдаш аст, балки ҳар фоидае набошад чи зиёд

бошад ё кам он аз чумлаи рибост ва ҳаром шуморида мешавад ва соҳиби он дар рӯзи қиёмат ҳаммонанди касе, ки аз қабр бар меҳезад ва шайтон ӯро масс карда бошад.

Бо вучуди ин ки рибо чурм ва гуноҳи сахте аст, аммо боз ҳам Худованд дарвозаи тавбаро барои рибохурон боз гузошта ва чигунагии он тавбаро баён намудааст, Чуноне, ки Худованд мефармояд:

﴿وَإِنْ تُبْتِئُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾﴾ [البقرة:

[279]

«Ва агар тавба кунед, асли сармоя аз они шумост. Дар ин ҳол на ситам кардаед ва на тан ба ситам додаед!».

Сураи Бақара, ояти 279

Ва ин асли адолат аст.

Муъминон бояд аз сидқи дил аз ин гуноҳи кабира нафрат ва бадии онро дар зеҳн дошта бошанд, ҳатто шахсоне, ки ба сабаби зарури ва тарс аз дузди ва нобудшавии сармояшон молҳои худашонро дар бонкҳои рибои мегузоранд, бояд ба қасди зарури ва ночори ба ин кор даст бизананд ва ин эҳсосро дошта бошанд, ки онон монанди касоне ҳастанд, ки ба ночори мурдаи ҳайвонеро меҳуранд, ва ҳатто аз ин бадтаранд ва бояд талаби мағфират

кунанд ва барои ёфтани ҳалли дигар ва беҳтаре кушиш ва талош намоянд.

Ва ҳарниз набояд аз банк қарз талаб кунанд, балки агар фоидае (фоидае, ки аз рибо бошад) ба суратҳисобашон ворид гашт бояд ба ҳар роҳи мумкин ва ба қасди раҳои аз бади он ба қасди садақа онро сарф намуда ва худро аз он наҷот диҳанд. Зеро Худованд пок аст ва танҳо покизагиро мепазирад, ва ҳеҷ ваҷҳ истифода аз он дар мавридҳои зерин: Хурок, пушок, ҷои зист, масруфоти ҳамсар, фарзандон, падару модар, пардохти закот, пардохти зариба (патент) ва ғайри инҳо дуруст ва ҷоиз нест, балки фақат бахотири тарс аз азоби Парвардигор бояд он молро сарф кунад ва худро наҷот диҳад.

Пинҳон намудани айбҳои мол (молҳое, ки барои хариду фуруш аст) дар вақти хариду фуруш

Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) аз назди гандумфуруше гузаштанд, вақто ки дасташро дар он (гандумҳо) фуру бурданд, эҳсос намуданд, ки гандумҳои поён тар ҳастанд ва сипас ба фурушанда гуфтанд: **“Ин чист? Гуфт: Эй Расули Худо ба сабаби борон тар шудаанд, (Расули Худо) фармуданд: Пас чаро гандумҳои тарро дар боло нагузошти то**

мардум онро бубинанд? Ва фармуданд: “Ҳар касе фиребкори кунад аз мо нест”. Ривояти Муслим 1/99

Бисёре аз дуқондорон ва фурушандагоне, ки аз Худованд наметарсанд бо роҳҳои гуногуне кушиш мекунанд, ки айбҳои борҳои худро аз харидорон пинҳон намоянд, монанди инки ҷои айбро бо часп мепушонанд ва ё чизҳои айбдор ва вайроншударо дар зери қутти пинҳон мекунанд, ва ё инки барои ҷилва додани он аз моддаҳои кимиёи истифода мекунанд, ва ё ин ки садои айбе, ки дар мошин аст муваққатан ислоҳ мекунад ва пас аз ин ки харидор молро ба хонааш бурд, пас аз чанд рӯзе он вайрон мешавад, Ва баъзеҳо таърихи салоҳияти молро тағир медиҳанд.

Ва ё ин ки харидорро аз санҷиши комил ва таҷрибаи мол манъ мекунад, ва бисёри фурушгоҳҳои, ки мошин ва чизҳои электронӣ мефурушанд, айби онро пинҳон медоранд, ин кор ҳаром ва ноҷоиз аст. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"المسلم أخو المسلم ولا يجل لمسلم باع من أخيه بيعا فيه عيب إلا بينه له". رواه ابن ماجة 754/2 وهو في صحيح الجامع 6705.

“Мусалмон бародари мусалмон аст, ва барои ҳеҷ мусалмоне, ки чизро ба бародараш мефурушад ҷоиз нест, ки айби он чизро пинҳон намояд, балки

бояд онро баён намояд”. Ривояти ибни Моҷаҳ 2/754, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 6705.

Бисёре аз фурушандагон дар музоядаи ошкор ингуна мегуянд: “Ман ҳарами оҳанро мефурушам” ва ё “ин оҳанпораҳои ба ҳам пайваст шударо мефурушам” ва гумон мекунанд, ки бо гуфтани ин ҷумла ба харидор дигар масъулияте бар $\bar{u}$ намебошад, дар чунин муомила ва хариду фуруш ҳеҷ баракате нахоҳад буд, онгуна, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) фармуданд:

"البيعان بالخيار ما لم يتفرقا فإن صدقا وبينا بورك لهما في بيعهما وإن كذبا وكتما محقت بركة بيعهما". رواه البخاري أنظر الفتح 4/328.

“То хангомн, ки фурушанда ва харидор аз ҳам ҷудо нашудаанд, ихтиёри комил ва пурра доранд (дар идома додани ин муомила ва ё қатъ кардани он), агар ба ҳамдигар рост бигуянд ва айбҳои молро баён намоянд дар муомилаи онон баракат дода мешавад ва агар дуруғ бигуянд, ва пинҳонкори кунанд баракати муомилаи онҳо аз байн меравад”. Ривояти Бухорӣ нигар ал-Фатҳ 4/328.

Байъи (хариду фуруши) Начаш

Байъи начаш ин аст, ки шахсе қасди хариди молеро надорад ва фақат ба хотири фиреб додани харидор ва шахси сеюми, ки мевоҳад ин молро

бихарад, ба фурушанда вонамуд мекунад, ки омодааст ин молро бо қимати бештар аз ин бихарад ва дар натиҷа харидори воқеъи маҷбур мешавад, ки барои харидани он мол қимати он молро зиёд кунад, Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"لا تناجشوا" رواه البخاري انظر فتح الباري 484/10، وهذا نوع من الخداع ولا شك وقد قال عليه الصلاة والسلام "المكر والخديعة في النار". انظر سلسلة الأحاديث الصحيحة 1057.

“Наҷаш (Сабабгори зиёд кардани қимати моле нашавед, ки хоҳиши харидани онро надоред) нақунед”. Ривояти Бухорӣ нигар Фатҳул Борӣ 10/484. Бешак ингуна муомила як навъе аз фиребкорист ва Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд: “Макру фиреб дар ҷаҳаннам аст”. Нигар Силсилаи Аҳодиси Саҳеҳа 1057.

Бисёри аз даллолон ва миёнаравоне, ки дар бозорҳои мошин, музояда ва намоишгоҳҳои мошинҳо кор мекунанд, касби онҳо палид ва нопок аст, зеро дар ин кор ба ҳаромҳои зиёд ва бешуморе даст мезананд, монанди ин ки бархе аз онон пешаки ҳамоҳанг карда ва фақат ба хотири зиёд кардани нархи мошин харидори воқеиро фиреб медиҳанд, нақши дигар харидорро бози карда ва барои хариди

мошин ба қимати гарон харидани он омодагии худро нишон медиҳад.

Ва бо ин роҳ харидоре, ки нав вориди бозор шудааст фиреб медиҳанд, ва ё ин ки барои фиребдодани фурушандае, ки барои фурухтани мошини худ ба онон мурочиат карда ҳамаги бо ҳамоҳанги пешаки мошини он шахсро хеле камтар аз нархи воқеиаш қиматгузори мекунанд, аммо агар бихоҳанд мошини худро ва ё моли яке аз худашонро бифурушанд комилан фарқ ва баракс амал мекунанд, худро ба номи харидор ҷо мекунад ва дар музоядаҳо қиматро боло мебаранд ва бандагони Худоро фиреб медиҳанд, ва ба онҳо зарар мерасонанд.

Хариду фуруш баъди азони Ҷумъа

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾﴾ [الجمعة: ٩]

«Эй касоне, ки имон овардаед, чун азони намози рӯзи ҷумъа дода шавад, ба ибодат ва ёди Худованд бишитобед ва хариду фурушро тарк кунед. Агар доно бошед, ин кор (чизе, ки ба иҷрои он дастур дода мешавад? тарки хариду фуруш

баъди азон) бароятон беҳтар аст». Сураи Чумъа, ояти 9

Баъзе аз фурушандагон пас аз азони дуҷуми намози чумъа дар мағозаҳои худ ва ё назди масҷид ба хариду фуруши худ идома медиҳанд ва бояд донист шахсоне, ки дар он ҳангом аз онҳо ва агарчи мисвоке ҳам харид мекунанд, дар гуноҳ шариканд ва бино ба қавли роҷиҳ он муомила ботил аст, ва бисёри аз соҳибони ошхонаҳо, нонпазхонаҳо ва заводҳо ҳатто дар ҳангоми намози чумъа коргарони хешро ба коркуни маҷбур мекунанд, ингуна шахсҳо агар чи зиён кардаанд ва коргар низ дар чунин мавридҳо бояд бар асоси ҳадиси Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) амал кунанд, чуноне, ки фармудаанд:

"لا طاعة لبشر في معصية الله". رواه الإمام أحمد 1/129 وقال أحمد شاكر

إسناده صحيح رقم 1065.

“Дар маъсият ва нофармонии Худованд набояд аз шахсе итоат кард”. Ривояти имом Аҳмад 1/129, ва Аҳмад Шокир гуфтааст санади ин ҳадис саҳеҳ аст, 1065.

Қиморбозӣ

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْحُمُرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَأَجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [المائدة: ٩٠]

«Эй касоне, ки имон овардаед, шароб ва қимор ва бутҳо ва гаравбандӣ бо тирҳо палидӣ, аз кори шайтон аст, аз он парҳез кунед то наҷот ёбед!».

Сураи Моида, ояти 90

Мардуми даврони ҷоҳилият қиморбозӣ мекарданд, ва яке аз машҳуртарини он ин буд, ки даҳ нафар ба таври баробар дар харидани шутуре шарик мешуданд, ва гушти онро ба ҳафт гуруҳи якхела тақсим мекарданд, ва сипас қуръакаши мекарданд ба ҳафт нафари аз онон барои ҳар як нафар саҳм мерасид ва се нафари дигар аз гирифтани гушт маҳрум мегаштанд.

Аммо дар ин замона қиморбозӣ бо роҳҳои гуногун ва дигаргунае дорад:

Монанди ончи имрӯза ба номи варақҳои ширкат кардан машҳур аст, ки сурат ва роҳҳои гуногуне дорад, ва маъруфттарини он ин аст, ки шахсе рақамро мехарад ва бо он дар қуръакаши ширкат мекунад, ва дар қуръакаши ба шахси яқум, дуввум ва сеюм, ки дар қуръакаши мебарояд ҷоизаҳо ва ё пулҳои гуногун медиҳанд, ин кор

ҳаром аст, агар чи бархе ба гумони худ онро кумакҳои хайрия меноманд.

- Ва ё инки харидоре як моле ё чизеро мехарад, ки дар дохили он чизи маҷхул ва номаълум гузоштаанд, ва ё ин ки ҳангоми харид кардани мол ба харидор рақамро медиҳанд, ки дар қуръакаши ширкат мекунад, ва ба шахсоне, ки дар қуръакаши баранда мешаванд ҷоиза дода мешавад.
- Ва яке аз суратҳои қимор дар ин замона бима ва суғуртаи тичори мебошад, монанди суғуртаи умр, суғуртаи мошин, молҳо, суғуртаи сухтор, ва суғуртаи комил ва зидди дигар ва монанди инҳо, ҳатто бархе аз хонандагон овозӣ худро низ суғурта мекунад.

Маънои майсир тамоми навъҳои қиморро дар бар мегирад, дар ин замон залҳои хоссе барои билиярди қимор сохта шудааст, ки дар он мизҳои сабзи махсус барои билиярди таҳия ва сохта шудааст, ва ҳамчунин молҳои, ки дар мусобиқаҳои футбол ва монанди инҳо ба замонат гузошта мешавад низ аз ҷумлаи майсир ҳисоб мешаванд. Ва дар бисёре аз боғҳо ва ҷойҳои фароғати бозиҳои гуногуне ривож дорад, ки дорои майсир ҳастанд монанди “Филибрез”.

Ва низ аз ҷумлаи қимор мусобиқаҳое мебошанд, ки ҷоиза ва тухфаҳо аз ду тараф гузошта шуда бошад, чигунае ки гуруҳе аз олимон дар ин бора баён кардаанд.

Дузди

Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

[المائدة: 38]

«Ва дастони марди дузд ва зани дузд ро ба ҷазои қоре, ки кардаанд, бибуред. Ин уқубатест аз ҷониби Худо, ки ӯ пирӯзманду ҳақим аст!».

Сураи Моида, ояти 38

Дузди аз ҳоҷиён ва умракунандагони хонаи Худо ванд бадтарин навъи дузди аст, дуздоне, ки дар он макони пок ва муқаддас ба ин қор даст мезананд ба ҳудуд ва муқаддасоти Илоҳи ҳеч аҳамияте қоил нестанд. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) дар достони намози Кусуф (гирифтани офтоб) фармуданд:

"لقد جئ بالنار وذلكم حين رأيتموني تأخرت مخافة أن يصيبني من لفحها، وحتى رأيت فيها صاحب المحجن يجر قصبه [أمعاه] في النار، كان يسرق"

الحاج بمحجته [عصا معقوفة الطرف] فإن فظن له قال: إنما تعلق بمحجني، وإن غفل عنه ذهب به ..". رواه مسلم رقم 904.

“Ҳангоме, ки ман андаке ба ақиб баргаштам, оташи ҷаҳаннамро ба пеши рӯям оварданд ва аз тарси инки мабодо шуълаҳояш ба ман бирасад андаке ба ақиб баргаштам, дар он лаҳза шахсеро, ки ба асо (тиёқ) дузди мекард дар оташ дидам, ки рудаҳояш берун омада буд, он шахс бо асои худ, ки яке аз тарафаш қуллобмонанд буд, чизҳои ҳоҷиёнро медуздид, агар ҳоҷи аз дуздиаш огоҳ мешуд, мегуфт, ин чиз ба тиёқи ман часпидааст, ва агар огоҳ намешуд он чизро бо худ мебурд”. Ривояти Муслим, рақами 904

Дузди қардан аз молҳои умумӣ ва сарватҳои давлати бадтарини дуздиҳост, ва баъзе касоне, ки ба ин қори бад даст мезананд, мегӯянд: Дигарон медузданд мо ҳам медуздем, ва фаромуш мекунанд, ки ин дузди гуё моли тамоми мусалмононро дуздида аст, зеро ки молҳои умумӣ ва давлати аз онҳо ҳамаи мусулмонон аст, ва ин ки дигарон дузди мекунанд далел ва ҳуҷҷате барои дузди қардан нест. Ва бархе дигаре молҳои ғайри мусулмононро ба далели ин ки онҳо кофир ҳастанд, медузданд ва ин қор ҷоиз нест ва он кофироне ки гирифтани молҳои онҳо ҷоиз аст,

касоне ҳастанд, ки бо мусалмонон меҷанганд на тамоми ширкатҳои кофирон ва ё мардуми кофир.

Бархе дигаре ба баҳонаи меҳмони ба хонаҳои мардум мераванд ва дузди мекунанд ва бархе дигар аз сумкаҳои меҳмонон дузди мекунанд ва бархе ба фурушгоҳҳо мераванд ва чизҳоеро дар киса ва либосаш пинҳон мекунанд ва баъзе аз мардум дуздидани чизҳои арзон ва ночизро кори содда ва сабук меҳисобад, дар ҳолате, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"لعن الله السارق يسرق البيضة فتقطع يده ويسرق الحبل فتقطع يده". رواه

البخاري انظر فتح الباري 81/12.

“Лаънат кунад Худованд дуздеро, ки бо дуздидани тухм ва ё ресмоне (беарзиш) дасташ бурида мешавад”. Ривояти Бухорӣ нигар Фатҳ ал-Борӣ 12/18.

Ҳар касе ки чизро дузди кардааст, бояд тавба кунад ва сипас он чизро ба ҳар роҳе, ки мумкин бошад ба соҳибаш бозгардонад, ошкоро ва ё пинҳони ё ҳудаш ё ба воситаи дигар кас он чизро ба соҳибаш баргардонад ва агар бо талоши бисёр соҳиби аслии он чизро ва ё ворисони ӯро пайдо накард онро дар роҳи Худо садақа кунад ва савоби онро барои соҳибаш ният кунад.

Ришва додан ва ришва хурдан

Ришва додан барои ботил кардани ҳақ ва ё ҳақ баровардани ботил ба қозӣ ва ё доваре, ки миёни мардум довари мекунад, чинояте аст, ки ба ноадлона қазоват кардан ва зулму ситам бар соҳиби ҳақ ва пашн кардани фасод мешавад. Худованди мутаъол мефармояд:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [البقرة: 188]

«Молҳоятонро дар байни худ ба ноҳақ махӯред ва ба ришва додан онро ба ҳокимон пешкаш макунад то бад-он сабаб молҳои гурӯҳе дигарро ба ноҳақ бихӯред ва шумо аз он бохабаред».

Сураи Бақара, ояти 188

Абухурайра (р.з) аз Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ингуна ривоят намудааст:

"عن الله الراشي والمرثشي في الحكم". رواه الإمام أحمد 387/2 وهو في

صحيح الجامع 5069

“Худованд ришва диҳанда ва ришва гирандари лаънат кунад”. Ривояти имом Аҳмад 2/387 ва Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 5069. Аммо ришвае, ки барои ҳақро ба даст овардан ва дуркардани зулме

бошад, ки ягон роҳи дигаре надошта бошад, дар ин ваъдаи азоб дохил нест.

Мутаассифона дар ҷаҳони имрӯза ришвахӯрӣ ба ҳадде ривоч ва паҳн шудааст, ба гунае, ки даромаде, ки аз ин роҳ ба ҳисоби баъзе кормандон ворид мегардад ба маротибҳо аз ҳуқуқи қонуни ва даромади моҳонаи онҳо бештар аст, ҳатто ришва хӯри бо номҳои филофпеч яке аз манбаъҳои даромади махфи ва дуруғии бисёре аз ширкатҳо гаштааст ва бисёри аз муомилаҳо ва хариду фуруш бе додан ва ё гирифтани ришва барпо намегардад ва дар чунин ҳолат бисёри камбағалон ва фақирон зарар мебинанд.

Ришва сабаби аз байн рафтани бисёре аз паймонҳо ва ваъдаҳо шудааст ва инчунин сабаби фасод ва зарари бисёре аз коргарон гаштааст ва дар хидматҳои умуми низ хизматҳои тез ва хуб барои шахсоне анҷом мегардад, ки ришва мепардозанд, аммо ба онҳое ки ришва намедиҳанд тавачҷуҳе намекунанд ва бояд то муддати тулони дар навбат бимонанд, дар ҳолате ки ришвадиҳандагони баъд аз ӯ омадаанд муддатҳост, ки корҳои худро тамом кардаанд. Ва ба сабаби ришва бисёре аз молҳои, ки ҳаққи соҳиби корхона ва корфармон буд дар ҷайб ва кисаи намояндагон ва даллолҳо ворид мешавад, ва аз ин сабаб аст, ки Паёмбари Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) бар ҳарду тараф (ришва деҳ ва

ришва гиранда) дуои бад фармуда, ки Худованд ононро аз раҳмати хеш рондааст. Абдуллоҳ ибни Амр (р.з) мегӯяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"لعنة الله على الراشي والمرثي". رواه ابن ماجة 2313 وهو في صحيح الجامع

.5114

“Лаънати Худованд бар ришва диҳанда ва ришва гиранда бод”, Ривояти ибни Моҷа 2313, ва Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 5114.

Гирифтани замин маҷбуран (Ғасб)

Ҳаргоҳ, ки тарси Худо аз дил дур шавад, онгоҳ қудрат ва тавоноии соҳибаш пайдо мешавад ва онро дар ситам ва зури бар дигарон сарф мекунад, монанди соҳиб шудан ва гирифтани моли мардум, ки яке аз мавридҳои ғасб ҳисоб мешавад, ва ҷазои он аз назари дини ислом бисёр сахт аст. Абдуллоҳ ибни Умар (р.з) ривоят намудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من أخذ من الأرض شيئاً بغير حقه خسف به يوم القيامة إلى سبع

أرضين". رواه البخاري انظر الفتح 103/5.

“Ҳар касе қитъае аз заминро бидуни ҳақ ғасб (маҷбуран гирад) кунад, рӯзи қиёмат дар ҳафт табақаи замин фуру бурда хоҳад шуд”. Ривояти Бухорӣ нигар ал-Фатҳ 5\103.

Аз Яъло ибни Мурра (р.з) ривоят шуда, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ū бод) фармуданд:

وعن يعلى بن مرة رضي الله عنه مرفوعا: "أيما رجل ظلم شيئا من الأرض كلفه الله أن يحفره (في الطبراني: يحضره) حتى آخر سبع أرضين ثم يطوقه يوم القيامة حتى يقضى بين الناس". رواه الطبراني في الكبير 270/22 وهو في صحيح الجامع 2719.

“Ҳар касе, ки ҳатто як шибр (ваҷаб) заминро ғасб кунад, Худованд ūро вазифадор месозад, ки онро то табақаи ҳафтум чуқури биканад (бино бо ривояти Табаронӣ онро ҳозир кунад) ва Худованд рӯзи қиёмат он заминро ба гардани он шахс тавқ (овезон) мекунад, то инки миёни мардум ҳукм карда шавад”. Ривояти Табаронӣ дар ал-Қабир 22/270, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 2719.

Касе, ки нишонаҳо ва аломатҳои заминро тағйир медиҳад ва замини худро кушодтар мегардонад, низ дар ин ваъдаи азоб ва гуноҳ дохил мешавад. Ва ин масъала дар ин ҳадис ишора шудааст, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ū бод) мефармоянд:

"لعن الله من غير منار الأرض". رواه مسلم بشرح النووي 141/13.

“Худованд лаънат кунад касеро, ки нишноаҳои заминро тағйир диҳад”. Ривояти Муслим дар Шарҳи ан-Навави 13/141

Қабул кардани тухфа барои супориш додан

Доштани мақом ва манзилат дар миёни мардум аз неъматҳои Худованд аст ва касеро, ки Худованд ин неъматро ба ӯ иноят фармудааст бояд шукри онро ба ҷо оварад, ва яке аз суратҳои шукри ин неъмат ин аст, ки мақом ва манзилати хешро дар нафъ ва фоида мусалмонон истифода барад. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من استطاع منكم أن ينفع أخاه فليفعل". رواه مسلم 4/1726.

“Ҳар касе, ки битавонад ба бародараш нафъ ва кумак бирасонад, пас ҳатман ин корро бикунад”. Ривояти Муслим 4/1726.

Ҳар касе бо мақому ҷойгоҳи худ ба бародари мусалмонаш фоида ва нафъе бирасонад, ва бидуни ин ки ба кори ӯро даст бизанад ва ё ба касе дигар зулм кунад, аз ӯ ситамро дур кунад ва ё барояш хайр ва фоидае бирасонад ва агар нияташ хайр ва холисона бошад ӯ соҳиби аҷру подош хоҳад шуд, ҳамонгуна, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"اشفَعُوا تَوْجَرُوا". رواه أبو داود 5132 والحديث في الصحيحين فتح الباري
450/10 كتاب الأدب باب تعاون المؤمنين بعضهم بعضا.

“Шафоат кунед (ҳамдигарро) ачру подош дода хоҳед шуд”. Ривояти Абудовуд 5132, ва ин ҳадис дар Саҳеҳ Бухорӣ ва Муслим мебошад, Фатҳ ал-Борӣ 10/450.

Барои ҳеҷ касе ҷоиз нест, ки дар муқобили миёнарави ва шафоат кардан аз касе тухфа ва ё муқобили модди қабул кунад, зеро Абуумома (р.з) ривоят намуда, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"من شفع لأحد شفاعته، فأهدى له هدية (عليها) فقبلها (منه) فقد أتى
باباً عظيماً من أبواب الربا". رواه الإمام أحمد 5/261 وهو في صحيح الجامع
6292.

“Ҳар касе барои ягон шахсе шафоат кард ва он шахс дар муқобил ба ӯ ҳаҷя дод, агар шафоаткунанда онро қабул кунад (аз ӯ), ба яке аз дарҳои бузурги рибо даст задааст”. Ривояти имом Аҳмад 5/261 ва ин дар Саҳеҳи ал-Ҷомеъ 6292 мебошад.

Бисёре аз мардум кореро, ки ба воситаи шахсият ва мақоми хеш анҷом медиҳанд дар муқобилаш мол ва пул мегиранд, монанди ба кор даровардани шахсе дар ягон вазифа ва ё аз як кор

ба кори дигар гузаронидани шахсе дар идораҳо ва ё аз як минтақа ба дигар ва ё ин ки дар табобати касалие ва монанди ин корҳо, шарт мегузорад, ки бояд ба ӯ маблағе дода шавад. Ҳамонгуна, ки аз ҳадиси Абуумома (р.з) фаҳмида мешавад, моле, ки аз ингуна корҳо ба даст меояд, ҳаром аст, агарчи ин мол ва маблағ бе ягон қарордод ва иттифоқи пешаки ҳам гирифта шавад, ҷоиз нест (ин аз фармудаҳои шайх Абдулазиз ибни Боз мебошад).

Ва барои касе, ки дар ҳаққи шахсе эҳсон ва кори хайр мекунад, подоше ки Худованд дар рӯзи қиёмат ба ӯ хоҳад дод кифояткунанда аст. Марде назди Ҳасан ибни Саҳл омад ва аз ӯ хост то барояш шафоат кунад, Ҳасан ибни Саҳл шафоат намуд ва мушкилии он шахс ҳал шуд. Он мард аз Ҳасан ибн Саҳл ташаккур намуд, Ҳасан ибни Саҳл гуфт: Чаро аз ман ташаккур мекуни? Ба назари мо ҳамонгуна, ки мол закот дорад, мақом ва манзилат низ закоте дорад, ки бояд пардохт шавад. (ал-Одоб аш-шаръия, Ибни Муфлиҳ 2/176.)

Лозим ба ёдоварист, ки иҷора кардани шахсе барои пайгири ва анҷом додани коре ҷоиз аст, ки шарту шурути шаръии хосси худро дорад, ва ин масъала бо ин ки шахсе бо манзилат ва мақомаш шафоат мекунад ва муқобили он маблағ мегирад комилан фарқ дорад, ҳолати аввал кори ҷоиз ва равоист ва ҳолати дуюм ҳаром ва манъ аст.

Напардохтани ҳаққи коргар

Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ū бод) барои тезтар ва сари вақт пардохтани музди коргар тавсия ва ташвиқ намуда фармудааст:

"أعطوا الأجير أجره قبل أن يجف عرقه". رواه ابن ماجة 817/2 وهو في صحيح الجامع 1493.

“Пеш аз он, ки арақи коргар хушк шавад, муздашро бипардоз”. Ривояти Ибни Моҷа 2/817, Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 1493.

Яке аз зулму ситамҳое, ки дар мучтамаҳои мусалмонҳо вучуд дорад напардохтани ҳуқуқи коргарон ва кормадон аст, ки суратҳои мутфовит ва гуногуне дорад монанди:

- Ин ки ҳаққи коргарро ба кулли инкор мекунад, ва коргари бечора ягон ҳуҷҷат ва далеле надорад ки исбот кунад, бояд донист, ки ҳаққи ин коргар дар дунё гум ва поймол шуд, аммо дар рӯзи қиёмат назди Парвардигор ҳаргиз гум ва фаромуш нахоҳад шуд. Дар он рӯз ситамгор ва золим дар ҳоле, ки ҳаққи ситамдидагонро поймол кардааст, меояд ва дар он рӯз аз некиҳои ситамгар гирифта ва ба ситамдида медиҳанд, ва агар

некиҳои ӯ тамом гардад аз бадихои мазлум ва ситамдида бардошта ва ба бадихои золим гузошта ва ӯ дар оташи ҷаҳаннам партофта мешавад.

- Ин ки бе ягон сабаб аз ҳаққи коргар баъзеашро мегирад ва ҳаққашро комилан намерадозад, дар ҳоле, ки Худованди мутаол меармояд:

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾﴾ [المطففين: ١]

“Вой (бар ҳоли) бар камфурӯшон (Ҳуқуқи мардум)”.

Сураи Мутаффифин, ояти 1

Монанди ин ки баъзе аз соҳибкорон дар аввал бо коргарон бар маблағи муайяне қарордод мебанданд, аммо ҳангоме, ки кор шуруъ мешавад қарордодро тағйир медиҳад ва ба коргарон музди камтаре медиҳад ва коргарони бечора наметавонанд ҳаққи хешро исбот кунанд ва бо норозиги ба кор идома медиҳанд ва ба Худованд шикоят мекунанд ва хоссатан агар соҳибкор мусалмон ва коргар ғайри мусалмон бошад, коргари ғайри мусалмон аз ислом аламзада ва дур мешавад ва гуноҳи он бар ҳамон шахси золим аст.

- Ин ки баъзе аз корҳои зиёдати ба он фармоиш медиҳад, ва ё ин ки соатҳои корро зиёд мекунад ва танҳо ҳамон маблағе, ки иттифоқ карда буданд медиҳад ва барои корҳои зиёдатиаш маблағе пардохт намекунад.
- Ин ки бархе дар пардохти музди коргар дерӣ мекунад ва коргари бечора пас аз рафту омад ва муроҷиати бисёр ва шикояту рафтан ба додгоҳ ҳаққашро мегирад, ва бархе аз соҳибкорон бо ин равиш коргарро хаста ва ноумед мегардонанд, то шояд аз талаби ҳаққи худ даст кашад ва бархе дигар он молро истифода бурда аз он фоида ҳосил мекунад ва ин дар ҳоле аст, ки коргари бечора на хуроке барои серкардани шиками худ дорад ва на чизе, ки барои хонаводаи ҷашм ба роҳ ва ниёзмандаш, ки бахотири он дарбадар гаштааст бифиристад.

Вой бар ҳоли ин мардуми ситамгар, ки азоби дардноке дар интизорашон аст. Абухурайра (р.з) ривоят намуда, ки Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд:

"قال الله تعالى: ثلاثة أنا خصمهم يوم القيامة رجل أعطى بي ثم غدر ورجل باع حرا وأكل ثمنه ورجل استأجر أجيرا فاستوفى منه ولم يعطه أجره". رواه البخاري انظر فتح الباري 4/447.

“Худованди мутазол мефармояд: “Се нафаре ҳастанд, ки дар рӯзи қиёмат ман душман ва хасми онон хоҳам буд, марде, ки ба номи ман ваъдае диҳад ва сипас хиёнат кунад, ва марде, ки шахси озодро бифурушад ва пулашро бихурад, ва марде, ки коргарро ба коре фармон бидиҳад ва муздашро надиҳад”. Ривояти Бухорӣ нигар Фатҳ ал-Борӣ 4/447.

Нобаробарӣ дар ато ва бахшиш байни фарзандон

Бархе аз мардум танҳо ба баъзе фарзандони худ ҳада ва туҳфа медиҳанд, ва ба дигар фарзандон камтар тавачҷуҳ мекунанд, бино ба қавли рочиҳ ин кор ҳаром ва ноҷоиз мебошад, магар дар сурате ки ин амал бар асоси маслиҳати шаръӣ анҷом шуда бошад, монанди ин ки яке аз фарзандон эҳтиёче дошта бошад ки дигарон надошта бошанд: монанди ҳолатҳои беморӣ, қарз ва ё ҳамчун ҷоизае барои ҳифз кардани Қуръони карим ва ё ин ки аз фарзандони фарзанд ва оиладор ва ё донишҷу бошад, ва ё ин ки кори муносибе пайдо накарда бошад, ва дигар ҳолатҳо монанди ин, дар чунин ҳолатҳо падар бояд нияташ ин бошад, ки агар яке

дигаре аз фарзандонаш ба чунин кумаке ниёз пайдо кунад ўро низ кумак хоҳад кард, далели кулли ин аст, ки Худованди мутаъол мефармояд:

﴿اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ [المائدة: ٨]

“Бо адолат рафтор кунед, ки он ба тақво наздик аст”.

Сураи Моида, ояти 8

Ва далели хос дар ин маврид ривояте, ки аз Нуъмон ибни Башир (р.з) ривоят шуда, ки мегуяд:

ما جاء عن النعمان بن بشير رضي الله عنهما أن أباه أتى به إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال "إني نخلت ابني هذا غلاما (أي وهبته عبدا كان عندي) فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم أكل ولدك نخلته مثله؟ فقال لا فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم فأرجعه". رواه البخاري انظر الفتح 211/5

Падараш ўро назди Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ў бод) бурд ва гуфт (Э Расули Худо) ман ба ин писарам як ғулуме ҳадя кардам. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ў бод) фармуданд: “Оё ба ҳамаи писаронат ҳаминхел ҳадя карди?” Пас гуфт: На. Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ў бод) фармуданд: “Онро баргардон бигир”. Ривояти Бухорӣ нигар ал-Фатҳ 5/211

Ва дар ривояти дигар фармудаанд:

"فاتقوا الله واعدلوا بين اولادكم" قال فرجع فرد عطيته، الفتح 5/211، وفي

رواية "فلا تشهدني إذا فإني لا أشهد على جور". صحيح مسلم 3/1243

“Аз Аллоҳ битарсед ва миёни фарзандонатон адл кунед”. Мегуяд $\bar{u}$ баргашт ва ҳадияшро пас гирифт. Ал-Фатҳ 5/211. Ва дар дигар ривояте фармудааст. “Пас дар ин сурат манро гувоҳ ва шоҳид магир, зеро ман бар зулм гувоҳи намедихам”. Саҳеҳ Муслим 3/1243.

Сухани имом Аҳмад (р) ин аст, ки дар бахшиш ва ато низ монанди мирос ба писар ду баробари духтар дода шавад. Дар бисёре аз хонаводаҳо падар аз Худо наметарсад ва бархе аз фарзандонашро бештар аз бақия мавриди лутф қарор медиҳад. Ва ба $\bar{u}$ амволе мебахшад ва ба ингуна дар миёни фарзандони худ душманӣ ва кина эҷод мекунад. Ба хотири ин ки яке аз фарзандонаш ба амакҳояш монанди дорад ба $\bar{u}$ ҳадяҳое медиҳад аммо он дигареро, ки ба тағоиҳояш бештар монанди дорад маҳрум мегардонад ва чизе намедиҳад.

Ва ё ин ки фарзандони яке аз ҳамсаронашро бештар медиҳад ва ононро дар мактабҳои хос ва шахсӣ сабти ном мекунад, аммо ба фарзандони ҳамсари дигараш чунин тавачҷуҳе надорад. Ва таъсири бадии ин кори нодурусташ бар ҳудаш бар мегардад, зеро фарзанде ки маҳрум мондааст дар оянда ба падараш эҳсонӣ хуби намекунад, Паёмбар

(салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ба шахсе, ки дар ато ва бахшиш миёни фарзандонаш нобаробари карда буд, фармуданд:

"...أليس يسرك أن يكونوا إليك في البر سواء...". رواه الإمام أحمد 4/269

وهو في صحيح مسلم رقم 1623

“Оё магар дӯст надори, ки фарзандонат ҳама яксон ба ту эҳсон ва хуби кунанд”. Ривояти имом Аҳмад 4/269 ва Саҳеҳ Муслим 1623.

Талбидани шахси доранда ва худкифо

عن سهل بن الحنظلة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم "من سأل وعنده ما يغنيه فإنما يستكثر من جمر جهنم قالوا وما الغنى الذي لا تنبغي معه المسألة قال قدر ما يغديه ويعشيه". رواه أبو داود 281/2 وهو في صحيح الجامع 6280

"Саъд ибни Ҳанзала (р.з) мегуяд: Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуданд: “Ҳар касе, ки бо вучуди ин ки ба миқдори кифоят ва заруриаш чизе дошта бошад ва бозҳам талбадагӣ ва гадоги кунад, бидонад, ки барои худ аз лахчаҳои ҷаҳаннам чамъ мекунад, Пурсиданд (Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод))-ро (Э Расули Худо) миқдори дорои ва худкифое, ки бо вучуди он талбидан ва гадоги дуруст нест, чи миқдор аст? (Паёмбар) фармуданд: Миқдоре, ки барои наҳорхури

ва бегоҳихуриаш кифоят кунад”. Ривояти Абудовуд 2/281, ва Саҳеҳ 6280

وعن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم "من سأل وله ما يغنيه جاءت يوم القيامة خدوشا أو كدوشا في وجهه". رواه الإمام أحمد 388/1 انظر صحيح الجامع 6255.

Аз ибни Масъуд (р.з) ривоят шуда, ки мегуяд: Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар $\bar{u}$ бод) фармуданд: “Ҳар касе бо вучуди ин ки моле ба миқдори кифояташ дорад, аз мардум талаб кунад (талбандаги), ин талаб ва талбандагӣ дар қиёмат чехрааш ба чехраи харошидаги ва (доғдор) табдил мегардад”. Ривояти имом Аҳмад 1/388 нигар Саҳеҳ ал-Ҷомеъ 6255.

Бархе аз гадоён пас аз намоз дар пешорӯи намозгузoron меистанд, ва шуруъ ба шикоят кардан мекунад ва тасбеҳу зикр кардани мардумро манъ мекунад, ва бархе дигаре бо ҳила ва тазвир варақҳои қалбаки дуруст мекунад ва дostonҳои дуруғинро бо ҳам мебофад, ва баъзе дигаре хонаводаи худро дар масҷид тақсим мекунад ва пас аз намоз онҳоро ҷамъ намуда ва ба суи масҷидҳои дигаре меравад, ва ин дар ҳоле аст, ки барои худ сарват ва маблағҳои зиёде ҷамъ кардааст, аммо касе ғайр аз Аллоҳ аз он огоҳ нест ва пас аз марг мерос ва тарака ононро ошкор мекунад, ва бисёре аз ниёзмандони воқеъӣ, ки аз

руи шарму ҳаё аз мардум чизе талаб намекунанд (ниёзмандии худро ошкор намекунанд) мардум онҳоро бой ва ғанӣ ва сарватманд меҳисобанд ва ба онҳо садақа намедиханд.

(Давом дорад)

Дар ин китобча хонанда чанде аз амалҳои ҳаромро меҳонад, ки бо далилҳои Қуръон ва суннат ҳаром гардонида шудаанд, вале бо вучуди ҳаром будани анҷом додани ин амалҳо бисёри аз мардум нисбати он бепарвои намуда онҳоро анҷом медиҳанд.

